

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ Α4

Η Ευρώπη στο Χτες, το Σήμερα και το Αύριο.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΠΑΣΧΑΛΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ

Σχ. Έτος 2016-2017

Ιανουάριος 2017

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΟΥ Α4

1. Μιχαήλ Φλωρεντία
2. Μιχαηλίδης Δημήτριος
3. Μονογιούδης Παναγιώτης
4. Μπαμπάκη Κλεοπάτρα
5. Μυριανίδη Ζωή
6. Νάκε Εριάλντι
7. Νέτου Αικατερίνη
8. Νίκα Έντρι
9. Ντακάκη Δάφνη
10. Πάγκας Παντελεήμων
11. Παναγιωτίδου Βασιλική
12. Παναγιωτίδου Ελευθερία
13. Παπαδοπούλου Γεωργία
14. Πατίκα Χριστίνα
15. Πέππα Βασιλική
16. Πιπερής Αργύριος
17. Σαββινοπούλου Σοφία
18. Τερζής Εμμανουήλ
19. Τραγιάννη Ιφιγένεια
20. Τσαμπάζης Μιχαήλ
21. Τσάνι Μέγκι
22. Τσεσμετζή Αθανασία
23. Τσουρέκας Χρήστος-Χριστόδουλος
24. Χρισσοχίδου Άννα

Ημερολόγιο ερευνητικής εργασίας .

- 19/09 Χωρισμός τετραμελών ομάδων – Γνωριμία με τα μέλη της ομάδας
- 26/09 Συζήτηση – εμβάθυνση στο θέμα της ερευνητικής εργασίας
- 03/10 Καταμερισμός των επιμέρους θεμάτων σε κάθε ομάδα
- 10/10 Συγκέντρωση υλικού
- 17/10 Συγκέντρωση υλικού
- 14/11 1η συνάντηση της ομάδας
- 28/11 2η συνάντηση της ομάδας (σε τοπική βιβλιοθήκη)
- 11/2/12 Ολοκλήρωση ερευνητικής εργασίας
- 19/12 Προσθήκη ημερολογίου
- 16/01 Τελικός έλεγχος της εργασίας
- 23/01 Προετοιμασία για την προβολή της εργασίας

Μέθοδος εργασίας

Η εργασία της ομάδας μας χωρίστηκε σε τρεις φάσεις. Αρχικά συγκεντρώσαμε το υλικό, το οποίο προήλθε κυρίως από το internet. Έπειτα η ομάδα συγκεντρώθηκε δυο φορές και συνέταξε την εργασία. Τέλος, έγιναν οι απαραίτητες διορθώσεις, προστέθηκε το ημερολόγιο και η βιβλιογραφία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	Σελ.
Εισαγωγή	05
Αρμοδιότητες	05
Δομή και λειτουργία της Ε.Ε.	08
Η γενικότερη έννοια της Ευρώπης	13
Το Αρχαίο Ελληνικό δίκαιο σε γενικότερα πλαίσια	17
Το Ξεκίνημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης	30
Μεσαίωνας- Ναπολαιώντιοι χρόνοι	31
Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα	38
Ιστορία - Πολιτισμός	42
Η Ευρώπη του Σήμερα	48

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όπως ολόκληρη η ευρωπαϊκή ήπειρος έτσι και η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δεχθεί επιρροές από τον ελληνικό πολιτισμό και τη μυθολογία του. Η μυθολογική φιγούρα της Ευρώπης έχει συνυφανθεί με τη προσωποποίηση της ίδιας της ηπείρου (η οποία άλλωστε έχει πάρει το όνομά της από αυτήν) και εσχάτως της Ένωσης. Αγάλματα και πίνακες ζωγραφικής της αρπαγής της Ευρώπης από τον Δία, κοσμούν πολλούς χώρους και κτήρια της Ένωσης ενώ συναντάται επίσης και στο ελληνικό νόμισμα των 2 ευρώ. Η δεύτερη έκδοση των τραπεζογραμμάτων του ευρώ έχει πάρει το όνομα Σειρά "Ευρώπη", στα οποία έχει τοποθετηθεί το πορτραίτο της Ευρώπης.

Η σημαία της ένωσης αποτελείται από έναν κύκλο 12 χρυσών αστερών σε μπλε φόντο. Το "μπλε" συμβολίζει τη δύση ενώ τα 12 χρυσά αστέρια με τη τοποθέτησή τους σε κύκλο συμβολίζουν την αλληλεγγύη, την αρμονία και την τελειότητα. Η σημαία είχε σχεδιασθεί αρχικά το 1955 για το Συμβούλιο της Ευρώπης, υιοθετήθηκε ως επίσημη σημαία της ΕΟΚ το 1985 και κληρονομήθηκε από την ΕΕ. Την ίδια χρονιά υιοθετήθηκε και ο επίσημος ύμνος της Ένωσης ο οποίος είναι το πρελούδιο της Ωδής στη Χαρά, τμήμα της 9ης Συμφωνίας του Μπετόβεν, σε ορχηστρική έκδοση. Η 9η Μαΐου έχει κηρυχθεί ως Ημέρα της Ευρώπης και είναι η επέτειος της Διακήρυξης Σουμάν (9/5/1950), της απαρχής της σύγχρονης ευρωπαϊκής ιδέας

Η πρώτη μορφή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καθορίστηκε από τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα, η οποία υπογράφηκε στις 18 Απριλίου του 1951. Το 1957, με τις συνθήκες της Ρώμης, καθιερώθηκαν δύο νέα σώματα, η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, τα οποία αργότερα συγχωνεύτηκαν για τη δημιουργία της ενιαίας Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για τις τρεις Ευρωπαϊκές Κοινότητες εκείνης της εποχής, με βάση την Ενοποιημένη Συνθήκη που υπογράφηκε στις 8 Απριλίου 1965 και τέθηκε σε ισχύ από την 1η Ιουλίου 1967. Η ενιαία επιτροπή του 1967, αποτελεί ουσιαστικά το όργανο που λειτουργεί μέχρι σήμερα.

Αρμοδιότητες

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαφέρει ως προς άλλα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσα από το «δικαίωμα πρωτοβουλίας» στη νομοθετική διαδικασία. Έχει δηλαδή το δικαίωμα να υποβάλλει προτάσεις νέας ευρωπαϊκής νομοθεσίας στο

Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, προκειμένου να προωθήσει τα συμφέροντα της Ένωσης ή να αντιμετωπιστεί ένα πρόβλημα. Λειτουργεί επίσης ως εκτελεστικό όργανο, με αρμοδιότητα στη διαχείριση και εκτέλεση του προϋπολογισμού της Ένωσης, καθώς και τη διαχείριση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων ή την εξασφάλιση της εφαρμογής των πολιτικών που έχουν εγκριθεί από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενεργεί παράλληλα ως «θεματοφύλακας των Συνθηκών», αρμόδια για τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής της ισχύουσας ευρωπαϊκής νομοθεσίας ή την υποβολή σχεδίων αναθεώρησης των ευρωπαϊκών συνθηκών. Στα πλαίσια αυτού του ρόλου, έχει δικαίωμα να κινήσει σχετικές νομικές διαδικασίες, όταν ένα κράτος μέλος παραβιάζει τη νομοθεσία, και να προσφύγει στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την επιβολή χρηματικών ποινών, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του κράτους μέλους. Αρμοδιότητα της Επιτροπής είναι επίσης η εκπροσώπηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η διαπραγμάτευση διεθνών συμφωνιών.

Η Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ενεργεί σύμφωνα με τις πολιτικές κατευθύνσεις που καθορίζει ο πρόεδρος της, ο οποίος διορίζεται κατόπιν πρότασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και έγκρισής της από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ο εκλεγμένος πρόεδρος αναλαμβάνει την επιλογή των επιτρόπων από καταλόγους υποψηφίων, όπως αυτοί διαμορφώνονται από τα κράτη μέλη, ενώ η τελική έγκριση για το διορισμό της Επιτροπής δίνεται από το Κοινοβούλιο. Η θητεία της διαρκεί για περίοδο πέντε ετών.

Ο πρόεδρος της Επιτροπής αναθέτει στους επιτρόπους τους τομείς πολιτικής για τους οποίους θα είναι αρμόδιοι, με δυνατότητα ανακατανομής των αρμοδιοτήτων τους κατά τη διάρκεια της θητείας της Επιτροπής, εφόσον κριθεί αναγκαίο. Κατά κανόνα, οι συνεδριάσεις της Επιτροπής διενεργούνται μία φορά την εβδομάδα, εμπιστευτικά, αλλά ενδέχεται να οριστούν και έκτακτες συνεδριάσεις αν κριθεί απαραίτητο από τον πρόεδρο, ο οποίος τις συγκαλεί.

Διοικητικά, οργανώνεται σε διαφορετικές «Γενικές Διευθύνσεις» και υπηρεσίες, αρμόδιες για συγκεκριμένους τομείς, καθεμία από τις οποίες διαθέτει έναν Γενικό Διευθυντή ως επικεφαλής, ο οποίος δίνει αναφορά στον αρμόδιο επίτροπο. Οι Γενικές Διευθύνσεις συντάσσουν ουσιαστικά τις νομοθετικές προτάσεις, διενεργώντας ευρείες διαβουλεύσεις και σε συνεργασία με τα αρμόδια υπουργεία των κρατών μελών. Οι προτάσεις αυτές, περιλαμβάνονται στη συνέχεια

στην ημερήσια διάταξη κάποιας συνεδρίασης της Επιτροπής και υποβάλλονται προς ψηφοφορία. Η λήψη των αποφάσεων για την έγκριση μίας πρότασης γίνεται κατόπιν ψηφοφορίας κατά τη διάρκεια μίας συνεδρίασης ή με γραπτή διαδικασία, κατά την οποία η πρόταση διανέμεται στους επιτρόπους, οι οποίοι με τη σειρά τους κοινοποιούν επιφυλάξεις τους ή άλλες προτεινόμενες τροποποιήσεις. Προβλέπεται επίσης διαδικασία εξουσιοδότησης ενός ή περισσότερων μελών της Επιτροπής να λάβουν μία απόφαση, με δυνατότητα περαιτέρω εκχώρησης αυτού του δικαιώματος σε Γενικούς Διευθυντές ή επικεφαλής υπηρεσιών της Επιτροπής.

Αίθουσα συνεδριάσεων

Πρόεδροι της Επιτροπής

Βάλτερ Χάλσταϊν (1958-1967)

Ζαν Ρεϊ (1967-1970)

Φράνκο Μαρία Μαλφάτι (1970-1972)

Σίκο Μάνσχολτ (1972-1973)

Φρανσουά-Ξαβιέ Ορτολί (1973-1977)

Ρόι Τζένκινς (1977-1981)

Γκαστόν Θορν (1981-1985)

Ζακ Ντελόρ (1985-1995)

Ζακ Σαντέρ (1995- Μάρτιος 1999)

Μανουέλ Μαρίν (υπηρεσιακός, Μάρτιος 1999-Σεπτέμβριος 1999)

Ρομάνο Πρόντι (Σεπτέμβριος 1999-2004)

Ζοζέ Μανουέλ Μπαρόζο (2004-2014)

Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ (2014-)

ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ Ε.Ε.

Το θεσμικό σύστημα των Ε.Κ. είναι ένα σύστημα που παράγει κοινές ευρωπαϊκές πολιτικές, εποπτεύει την εφαρμογή τους από τα κράτη-μέλη και, επιπρόσθετα, βοηθά στο συντονισμό διαφόρων πεδίων πολιτικής των κρατών-μελών. Για να κατανοήσουμε τη βασική διάρθρωση του ευρωπαϊκού πολιτικού συστήματος θα πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι εμπεριέχει στοιχεία τόσο από τα γνώριμα πολιτικά και διοικητικά συστήματα εθνικών κρατών, όσο και από την οργανωτική δομή διεθνών οργανισμών. Τι σημαίνει αυτό; Γνωρίζουμε όλοι τη βασική διάκριση μεταξύ νομοθετικής, εκτελεστικής και δικαστικής εξουσίας. Βέβαια, στα περισσότερα συντάγματα εκτός από τη διάκριση, που αποτελεί βασική αρχή, υπάρχουν και περιπτώσεις διασταύρωσης των εξουσιών. Έτσι, σε κρατικά όργανα που είναι υπεύθυνα κυρίως για μια λειτουργία, π.χ. εκτελεστική, ανατίθενται και καθήκοντα που αφορούν μια άλλη λειτουργία, π.χ. νομοθετική. Για να χρησιμοποιήσουμε το παράδειγμα της Ελλάδας, τη νομοθετική εξουσία ασκούν η Βουλή και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, την εκτελεστική π.χ. η κυβέρνηση και ο Πρόεδρος και τη δικαστική τα δικαστήρια των διαφόρων βαθμίδων. Τι γίνεται στην περίπτωση της Ε.Ε.; Η Ε.Ε. χαρακτηρίζεται από κάποιες ιδιοτυπίες σε σχέση τόσο με ένα κρατικό μόρφωμα (όπως π.χ. το Ελληνικό κράτος ή η Ελβετική Ομοσπονδία) όσο και με ένα διεθνή οργανισμό (όπως π.χ. ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ή το Ν.Α.Τ.Ο.). Οι ιδιοτυπίες αυτές είναι απόρροια του γεγονότος ότι, πολύ απλά, η Ε.Ε. δεν μπορεί να θεωρηθεί ούτε κρατικό μόρφωμα αλλά ούτε και διεθνής οργανισμός. Αν ήταν το τελευταίο, η ανάλυση της δομής και της λειτουργίας της θα ήταν σχετικά απλή. Σε τελική ανάλυση, οι διεθνείς οργανισμοί είναι διακρατικές οργανώσεις που αντλούν όλες τις λειτουργίες και το κύρος τους από τη συμφωνία μεταξύ των κρατών-μελών τους. Έχουν βέβαια διεθνή νομική προσωπικότητα, μπορούν δηλαδή να αναλαμβάνουν υποχρεώσεις και να έχουν δικαιώματα. Αλλά, συνήθως, αφορούν συγκεκριμένα πεδία συνεργασίας (π.χ. το Ν.Α.Τ.Ο. αφορά ζητήματα κοινής άμυνας και ασφάλειας των κρατών-μελών, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας αφορά συνεργασία σε ζητήματα υγείας, ελέγχου των επιδημιών κτλ.) και έχουν σαφώς καθορισμένα διακυβερνητικά πλαίσια λειτουργίας. Αντίθετα, η οργάνωση της Ε.Ε. χαρακτηρίστηκε εξ αρχής από ορισμένες ιδιαιτερότητες: Βασίζεται σε εκτενείς αναθέσεις εξουσιών στους Ευρωπαϊκούς θεσμούς από τις Συνήθες. Οι εξουσίες

αυτές περιλαμβάνουν σημαντικές νομοθετικές και δικαιοπλαστικές αρμοδιότητες. Έχει ένα ευρύτατο πεδίο λειτουργικών δραστηριοτήτων που εκτείνεται σήμερα από την κοινή αγορά στην κοινωνική πολιτική και από την προστασία του περιβάλλοντος στην εξωτερική πολιτική. Σε περίπτωση σύγκρουσης μεταξύ τους, το δίκαιο των Ε.Κ. υπερισχύει των εθνικών κανόνων δικαίου των κρατών-μελών, συμπεριλαμβανομένων και των κανόνων που τέθηκαν σε ισχύ μεταγενέστερα από τη θέσπιση των ευρωπαϊκών κανόνων (πάντα σε περίπτωση σύγκρουσης). Η εξέλιξη και σταδιακή ενίσχυση θεσμών όπως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (Ευρ.Κ.) οδηγεί στη δημιουργία πολιτικών κομματικών οικογενειών στο ευρωπαϊκό επίπεδο καθώς, όπως θα δούμε, η συμμετοχή των άμεσα εκλεγμένων βουλευτών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο γίνεται στη βάση πολιτικών και όχι εθνικών ομαδοποιήσεων. Η μεγάλη πλειοψηφία των κρατών-μελών προχώρησε (από την 1η Ιανουαρίου 1999) σε νομισματική ένωση, με σκοπό την αντικατάσταση μέσα στην επόμενη τριετία των εθνικών νομισμάτων από ένα κοινό νόμισμα, το ευρώ. Για το σκοπό αυτό ιδρύθηκε μια κεντρική νομισματική αρχή, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποτελείται από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών-μελών. Αρχικά δεν το προέβλεπαν οι Συνθήκες αλλά στη δεκαετία του 1960 πραγματοποιήθηκαν τέτοιες συναντήσεις ωθώντας στην ανάπτυξη αυτής της πρακτικής. Ήταν η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη που στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνεργασίας συμπεριέλαβε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στην οργανωτική δομή της Ε.Κ. Οι συναντήσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, γνωστές και ως Διασκέψεις Κορυφής, πραγματοποιούνται δύο φορές το χρόνο, ενώ προβλέπεται και η έκτακτη σύγκλησή τους. Κύριος ρόλος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου είναι ο καθορισμός των γενικών πολιτικών κατευθύνσεων της Ένωσης. Ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο ρόλος του στην Κ.Ε.Π.Π.Α. όπου καθορίζει τις αρχές και τους γενικούς προσανατολισμούς της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας και αποφασίζει για τις κοινές στρατηγικές της Ένωσης, στους τομείς στους οποίους τα κράτη-μέλη έχουν σημαντικά κοινά συμφέροντα.

ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (Ε.Κ.) αποτελείται από αντιπροσώπους των Ευρωπαϊκών πολιτών που έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν. Από το 1979, οι

ευρωβουλευτές εκλέγονται με άμεση, μυστική και καθολική ψηφοφορία. Οι ευρωεκλογές αποτελούν ήδη σημαντικά στοιχεία του πολιτικού / εκλογικού ανταγωνισμού στο εθνικό επίπεδο, ενώ προσλαμβάνουν μια αυξανόμενη σημασία στο επίπεδο της ευρωπαϊκής πολιτικής. Λαμβάνουν χώρα κάθε πέντε χρόνια την ίδια περίοδο σε όλα τα κράτη της Ε.Ε. Κάθε κράτος, ανάλογα με τον πληθυσμό του εκλέγει ορισμένο αριθμό ευρωβουλευτών. Κρίσιμο ρόλο για την κομματική πολιτική δραστηριότητα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχουν οι πολιτικές ομάδες που συγκροτούνται από τους Ευρωβουλευτές στη βάση των ιδεολογικο-πολιτικών τους ταυτίσεων, αν και υπάρχει ένας αριθμός μη-εγγεγραμμένων Ευρωβουλευτών που λειτουργούν ως ανεξάρτητοι. Κάθε πολιτική ομάδα πρέπει να περιλαμβάνει βουλευτές από περισσότερα του ενός κράτη-μέλη. Ο αριθμός των πολιτικών ομάδων κυμαίνεται μεταξύ οκτώ και δέκα, ενώ θα πρέπει να σημειωθεί ο μεγάλος αριθμός των εθνικών πολιτικών κομμάτων που εκπροσωπούνται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Τέλος, ήδη από την αναθεώρηση της Συνθήκης του Άμστερνταμ επιχειρείται η ενθάρρυνση της συγκρότησης Ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων. Η Συνθήκη της Νίκαιας προώθησε περαιτέρω το θέμα διευθετώντας το ζήτημα της χρηματοδότησής τους. Παρόλα αυτά, με εξαίρεση την περίπτωση της Ευρωπαϊκής Αριστεράς στις Ευρωεκλογές του 2004, δεν έχει αποδώσει ιδιαίτερα αυτή η προτροπή. Οι αρμοδιότητες του Ε.Κ. είναι οι εξής: Συμμετέχει μαζί με το Συμβούλιο Υπουργών και την Επιτροπή στη νομοθετική διαδικασία της Ε.Ε. Ο ρόλος του προσδιορίζεται ανάλογα με τον τύπο διαδικασίας που ορίζει η Συνθήκη για τη λήψη απόφασης (συμβουλευτική διαδικασία, διαδικασία συνεργασίας, διαδικασία συναπόφασης). Συμμετέχει στην κατάρτιση και έγκριση του προϋπολογισμού. • Ασκεί έλεγχο στις δραστηριότητες του Συμβουλίου Υπουργών και της Επιτροπής. • Εκλέγει τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. • Επικυρώνει τις διεθνείς συμφωνίες (π.χ. ένταξη νέων χωρών). • Μεγάλο μέρος των εργασιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου διεκπεραιώνεται μέσα από επιτροπές. Αυτές διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: της μόνιμες επιτροπές και τις ad hoc επιτροπές, οι οποίες συστήνονται για τη διερεύνηση συγκεκριμένων προβλημάτων και θεμάτων. Οι μόνιμες επιτροπές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι οι ακόλουθες:

1. Εξωτερικών Υποθέσεων, Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Κοινής Ασφάλειας και Αμυντικής Πολιτικής
2. Προϋπολογισμών
3. Ελέγχου του Προϋπολογισμού
4. Ελευθεριών και Δικαιωμάτων των Πολιτών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων
5. Οικονομική και Νομισματική
6. Νομικών Θεμάτων και Εσωτερικής

Αγοράς 7. Βιομηχανίας, Εξωτερικού Εμπορίου, Έρευνας και Ενέργειας 8. Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων 9. Περιβάλλοντος, Δημόσιας Υγείας και Πολιτικής των Καταναλωτών 10. Γεωργίας και Ανάπτυξης της Υπαίθρου 11. Αλιείας 12. Περιφερειακής Πολιτικής, Μεταφορών και Τουρισμού 13. Πολιτισμού, Νεότητας, Παιδείας, Μέσων Ενημέρωσης και Αθλητισμού 14. Ανάπτυξης και Συνεργασίας 15. Συνταγματικών Υποθέσεων 16. Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ίσων Ευκαιριών 17. Αναφορών

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου έχει σημαντικά ενισχυθεί μετά τις πρόσφατες αναθεωρήσεις περιορίζοντας το «δημοκρατικό έλλειμμα» που χαρακτήριζε αρχικά την Ε.Κ., καθώς του είχαν ανατεθεί κατά κύριο λόγο συμβουλευτικές αρμοδιότητες. Οι ιδιαιτερότητες των διοργανικών σχέσεων λόγω της θεσμικής και λειτουργικής διάρθρωσης της Ε.Ε. καθιστούν εξαιρετικά δύσκολο τον προσδιορισμό της έκτασης της νομοθετικής επιρροής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Παρά τη δυσκολία αυτή δύο θέματα είναι αδιαμφισβήτητα. 1. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατέχει κεντρική θέση, μαζί με την Επιτροπή και το Συμβούλιο, στην κατάρτιση της νομοθεσίας της Ε.Ε. 2. Η δραστηριότητα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου έχει πράγματι σημαντικό αντίκτυπο στο αποτέλεσμα των νομοθετικών διεργασιών, καθώς πολλές προτάσεις τροποποιούνται σημαντικά, ακόμη και σε θέματα πολιτικού χαρακτήρα λόγω της συμβολής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Παρά την πραγματική επιρροή που διαθέτει στο νομοθετικό έργο της Ε.Ε. παραμένουν κάποιες κρίσιμες αδυναμίες. Οι σημαντικότερες από αυτές είναι: Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν διαθέτει πλήρεις νομοθετικές εξουσίες, όπως τα εθνικά κοινοβούλια. Η γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου δεν ζητείται για όλες τις νομοθετικές πράξεις του Συμβουλίου, π.χ. στις περισσότερες εξωτερικές συμφωνίες και εμπορικές συμφωνίες του άρθρου 133 Σ.Ε.Κ. Η διατύπωση γνώμης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με τις εκτελεστικές πράξεις που υιοθετεί η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωτική – μολονότι στην πράξη το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενημερώνεται σχετικά.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ

Το Δικαστήριο αποτελείται από ένα δικαστή από κάθε κράτος-μέλος. Η θητεία είναι εξαετής ενώ κάθε τρία χρόνια διενεργείται η μερική αντικατάστασή τους στη βάση του Κανονισμού του Δικαστηρίου. Τους δικαστές συνεπικουρούν οκτώ Γενικοί Εισαγγελείς που ορίζονται από τα κράτη μέλη. Το Δικαστήριο αποτελεί κρίσιμο

θεσμό της Ε.Κ. και έχει ασκήσει πολύ σημαντική επίδραση στο περιεχόμενο του δικαίου της Ε.Ε. αλλά και στην πορεία της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Δεν ασκεί αγωγές το ίδιο, αλλά εκδικάζει μετά από προσφυγή. Οι υποθέσεις που υποβάλλονται είναι οι ακόλουθες: Προσφυγές λόγω παραβίασης: αφορούν υποθέσεις για την παραβίαση από κράτος-μέλος των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη Συνθήκη. Δικαίωμα προσφυγής έχει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά το άρθρο 226 Σ.Ε.Κ. (και το άρθρο 228 Σ.Ε.Κ. σε περίπτωση μη-συμμόρφωσης κράτους-μέλους με απόφαση του Δικαστηρίου μετά από υπόθεση του άρθρου 226 Σ.Ε.Κ.) και τα κράτη-μέλη κατά το άρθρο 227 Σ.Ε.Κ. Προσφυγές ακύρωσης: προβλέπονται από το άρθρο 230 Σ.Ε.Κ. που ορίζει ότι το Δικαστήριο «ελέγχει τη νομιμότητα των πράξεων που εκδίδονται από κοινού από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, από το Συμβούλιο, την Επιτροπή και την Ε.Κ.Τ., εκτός των συστάσεων και γνωμών, και των πράξεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που παράγουν νομικά αποτελέσματα έναντι τρίτων». Δικαίωμα προσφυγής έχουν τα κράτη-μέλη, το Συμβούλιο, η Επιτροπή, και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Επίσης δικαίωμα έχουν και φυσικά ή νομικά πρόσωπα αν στοιχειοθετήσουν ότι τα αφορά άμεσα η σχετική διάταξη. Προσφυγές κατά παραλείψεων: Αφορά προσφυγές για παραλείψεις των οργάνων της Ε.Ε. στη βάση των αρμοδιοτήτων τους από τη Συνθήκη. Δικαίωμα προσφυγής έχουν α κράτη-μέλη, το Συμβούλιο, η Επιτροπή, και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καθώς και κάτω από ειδικές περιπτώσεις φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Αγωγές αποζημίωσης: αφορούν προσφυγές ενάντια στα όργανα ή τους υπαλλήλους της Ε.Κ. για την αποκατάσταση ζημιών προξένησαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Αίτηση έκδοσης προδικαστικής απόφασης: αφορούν ερωτήματα από τα εθνικά δικαστήρια για τη διευκόλυνση της εκδίκασης υποθέσεων που έχουν. Ζητούν από το Δικαστήριο να εκδώσει προδικαστική απόφαση για ζητήματα σχετικά με την ερμηνεία της Συνθήκης ή με το κύρος και τη ερμηνεία των πράξεων των οργάνων της Κοινότητας. Το αίτημα αποτελεί αποκλειστικό προνόμιο των εθνικών δικαστηρίων. Αιτήσεις αναίρεσης: πρόκειται για την προσφυγή στο Δικαστήριο για αναίρεση απόφασης του Πρωτοδικείου και περιορίζεται μόνο σε νομικά ζητήματα και όχι στην ουσία της υπόθεσης. Αιτήσεις γνωμοδότησης: αφορά αιτήματα γνωμοδότησης από το Συμβούλιο, την Επιτροπή ή ένα κράτος-μέλος, καθώς και από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για το κατά πόσο μια σχεδιαζόμενη διεθνής συμφωνία είναι σύμφωνη προς τις διατάξεις της Συνθήκης.

Η γενικότερη έννοια της Ευρώπης

Όπως ολόκληρη η ευρωπαϊκή ήπειρος έτσι και η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δεχθεί επιρροές από τον ελληνικό πολιτισμό και τη μυθολογία του. Η μυθολογική φιγούρα της Ευρώπης έχει συνυφανθεί με τη προσωποποίηση της ίδιας της ηπείρου (η οποία άλλωστε έχει πάρει το όνομά της από αυτήν) και εσχάτως της Ένωσης. Αγάλματα και πίνακες ζωγραφικής της αρπαγής της Ευρώπης από τον Δία, κοσμούν πολλούς χώρους και κτήρια της Ένωσης ενώ συναντάται επίσης και στο ελληνικό νόμισμα των 2 ευρώ. Η δεύτερη έκδοση των τραπεζογραμματίων του ευρώ έχει πάρει το όνομα Σειρά "Ευρώπη", στα οποία έχει τοποθετηθεί το πορτραίτο της Ευρώπης.

Η σημαία της ένωσης αποτελείται από έναν κύκλο 12 χρυσών αστέρων σε μπλε φόντο. Το "μπλε" συμβολίζει τη δύση ενώ τα 12 χρυσά αστέρια με τη τοποθέτησή τους σε κύκλο συμβολίζουν την αλληλεγγύη, την αρμονία και την τελειότητα. Η σημαία είχε σχεδιασθεί αρχικά το 1955 για το Συμβούλιο της Ευρώπης, υιοθετήθηκε ως επίσημη σημαία της ΕΟΚ το 1985 και κληρονομήθηκε από την ΕΕ. Την ίδια χρονιά υιοθετήθηκε και ο επίσημος ύμνος της Ένωσης ο οποίος είναι το πρελούδιο της Ωδής στη Χαρά, τμήμα της 9ης Συμφωνίας του Μπετόβεν, σε ορχηστρική έκδοση. Η 9η Μαΐου έχει κηρυχθεί ως Ημέρα της Ευρώπης και είναι η επέτειος της Διακήρυξης Σουμάν (9/5/1950), της απαρχής της σύγχρονης ευρωπαϊκής ιδέας

Η Αρχαιότητα στην Ελλάδα

Κατά την αρχαιότητα λόγω του γεγονότος ότι οι νόμοι ήταν άγραφοι, οι ευγενείς τους ερμήνευαν κατά το δοκούν προς ίδιον όφελος και παρόλο που δεν είχαν δοθεί από τους θεούς, εν τούτοις επειδή τελούσαν «υπό την προστασία των θεών» ήταν απόλυτα σεβαστοί. Με την πάροδο των ετών οι πολίτες άρχισαν να διαμαρτύρονται κατά αυτής της συνήθειας των ευγενών και επειδή ήδη υπήρχαν γραπτοί κατάλογοι δημοσίων λειτουργιών και συνθηκών, απαίτησαν με επιμονή την καταγραφή των νόμων.

Οι παλαιότεροι κώδικες για τους οποίους έχουμε κάποια γνώση είναι ανεπεξέργαστοι και μάλλον τραχείς. Συνδέονται με ονόματα νομοθετών, δηλαδή προσώπων που είχαν εκλεγεί για να ασκήσουν διαιτησία σε υποθέσεις συγκρουόμενων συμφερόντων και στους οποίους είχε ανατεθεί το έργο της

ταξινόμησης και καταγραφής των νόμων. Συγκεκριμένα από τον κώδικα του μυθικού Ζάλευκου που κατάγονταν από τους Λοκρούς της νότιας Ιταλίας, έχουν διατηρηθεί ορισμένα στοιχεία όπως παρακάτω:

Μεγάλη σημασία έχει το γεγονός ότι οι ποινές δεν καθορίζονταν από τους δικαστές αλλά από τους ίδιους τους νόμους.

Η διάταξη που καθορίζει τον τύπο του ενδύματος για τους άνδρες και τις γυναίκες φανερώνει την χαρακτηριστική επιθυμία των Ελλήνων να εκπαιδεύουν και όχι απλώς να τιμωρούν.

Αναγνωρίζεται επίσης η δυνατότητα να συνάπτουν συμβόλαια. Αυτή η ιδέα είναι φυσικά αντίθετη με τη θεωρία του ισχυρότερου και είναι αποτέλεσμα κάποιου φωτισμένου ανθρωπισμού.

Υπήρχε νόμος που επέβαλλε την ποινή του απαγχονισμού σε όποιον πρότεινε τροποποίηση νόμου που ήταν σε ισχύ και η πρότασή του δεν γινόταν αποδεκτή. Σ' αυτή την περίπτωση βλέπουμε τον φόβο των Ελλήνων για τις επαναστάσεις. Ωστόσο η δραστηριότητα αυτού του νόμου έτεινε να παγιώσει το καθεστώς.

Η προνοητική διάταξη του Ζάλευκου “οφθαλμόν αντί οφθαλμού και οδόντα αντί οδόντος” ίσως ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Είναι μοναδική στην Ελληνική νομοθεσία και παραπέμπει σε εξωγενείς επιρροές.

Επίσης ορισμένοι παραδοσιακοί νόμοι του Χαρώνδα, ενός αρχαίου νομοθέτη της Κατάνης, ίσως είναι αυθεντικοί και φανερώνουν μεγάλη ποικιλία νομικών περιπτώσεων. Αυτοί οι νόμοι αναφέρονταν στην ψευδομαρτυρία, στον εμπρησμό, στους κινδύνους της περιουσίας, στις αγοροπωλησίες, στο διαζύγιο, στα ορφανά, στους κληρονόμους, στη στρατιωτική θητεία και στις κακές συναναστροφές.

Οι αρχαϊκοί νόμοι έδιναν ιδιαίτερη σημασία στην ανθρωποκτονία και στον τρομακτικό κίνδυνο του μιάσματος που αυτή έκλεινε μέσα της, αλλά το κίνητρο σ' αυτή τη περίπτωση δεν ήταν πρωταρχικά θρησκευτικό.

Εξ' αρχής διακρίνουμε μια αόριστη επιθυμία για αυτοάμυνα, η οποία τελικά θα γίνει αποφασιστικότητα ώστε να επιβληθεί η θέληση της κοινότητας στα ιδιαίτερα συμφέροντα, είτε ατόμων, είτε οικογενειών, είτε φυλών με σκοπό να ρυθμίσουν τη δημόσια και ιδιωτική ζωή. Κάτω από αριστοκρατικά καθεστώτα λοιπόν, δημιουργήθηκε ο υπέρτατος νόμος της πόλης – κράτους, δηλαδή η ιδέα ότι ο νόμος πρέπει να είναι απόλυτα κυρίαρχος στους ανθρώπους. Δεν υπήρχε ωστόσο γραπτό σύνταγμα όπως θα λέγαμε σήμερα, διότι το πολίτευμα μπορούσε να αλλάζει εν μια

νυκτί με την άνοδο ή την πτώση ενός κόμματος, ενώ το σώμα του αστικού νόμου παρέμενε το ίδιο.

Άγαλμα Λυκούργου , Δικαστικό Μέγαρο στις Βρυξέλλες.

Στην Σπάρτη η νομοθεσία βασιζόταν στους κανόνες του Λυκούργου, ο οποίος σύμφωνα με τον Αριστοτέλη έζησε και νομοθέτησε κατά την περίοδο τελέσεως της πρώτης Ολυμπιάδας (777 π.Χ.). Από κοινού με τους βασιλείς Ίφιτο των Ηλείων και Κλεισθένη των Πισατών, ο Λυκούργος καθιερώνει την Ολυμπιακή εκεχειρία, την κατάπαυση δηλαδή των εχθροπραξιών, κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων. Σύμφωνα με την παράδοση, ο Λυκούργος δεν ήταν ένας απλός άνθρωπος, αλλά μία Θεϊκή μορφή, ενώ κατ' άλλους αποτελούσε διαβιβαστή των Θεϊκών εντολών. Κατά τον Πίνδαρο (514-438), οι Νόμοι της Σπάρτης δόθηκαν στον Λυκούργο από τον Πύθειο Απόλλωνα. Το νομοθετικό έργο που εισήγαγε, οδήγησε την Σπάρτη στην Ευνομία. Κυρίαρχο γνώρισμα του νομοθετικού του έργου, είναι ότι δεν εισήγαγε στην πόλη πληθώρα νόμων, αλλά θεσμών, με το σκεπτικό ότι οι νόμοι είναι ευμετάβλητοι, ενώ οι θεσμοί συνιστώντας παραδόσεις, αποτελούν συνήθειες που θα καταστούν σύμφυτες προς τη ζωή των Λακώνων και θα εδραιωθούν αιώνια. Στα νομοθετήματά του εντάσσεται ο αναδασμός της γης καθώς και η κατάργηση των

χρυσών και αργυρών νομισμάτων, έχοντας επίγνωση του γεγονότος ότι αυτά αποτελούν αντικείμενο διενέξεων, καθώς «ο πολύς πλούτος και η υπερβολική φτώχεια, αποτελούν το μέγιστο των νοσημάτων μίας Πολιτείας». Πραγματικά, η αντίληψη αυτή του Λυκούργου δικαιώθηκε από το γεγονός ότι μόλις ο Λύσανδρος αποκατέστησε την χρήση των πολυτίμων μετάλλων, το μεγαλείο της Σπάρτης σαρώθηκε, καθώς κυριάρχησε πλέον η απληστία και συνακόλουθα η διαφθορά. Η όλη φιλοσοφία του αποσκοπούσε να καταστήσει τη Σπάρτη πεδίο εφαρμογής μίας αντίληψης κατά φύσιν απλής, αλλά πρακτικής.

Στην Αθήνα ο Δράκων αναφέρεται ως ο πρώτος νομοθέτης παρόλο που πριν από αυτόν, έξι άρχοντες ονομαζόμενοι Θεσμοθέτες, θεσμοθετούσαν άγραφους νόμους από το 683 π.Χ. Οι Αθηναίοι το 624 π.Χ. του ανέθεσαν να γράψει τους νόμους και το 621 π.Χ. τους παρέδωσε σε μαρμάρινες πλάκες τις οποίες τοποθέτησε στην Αγορά όπου ο καθένας μπορούσε να τις διαβάσει. Οι νόμοι αυτοί που ονομάζονταν Θεσμοί ή Διατάξεις ήταν πολύ αυστηροί και από τότε η έκφραση «Δρακόντειοι νόμοι» είναι συνώνυμη με τους ιδιαίτερα αυστηρούς νόμους, όπως αντίστοιχα «Δρακόντεια μέτρα» ονομάζονται τα αυστηρά μέτρα. Δεν είναι τυχαίο ότι ο Πλούταρχος είπε ότι οι νόμοι του Δράκοντα γράφτηκαν με αίμα, όχι με μελάνι. Οι τιμωρίες ήταν ιδιαίτερα σκληρές, σε ασήμαντα αδικήματα, όπως η κλοπή ενός μήλου ή ακόμη και η τεμπελιά τιμωρούντο με θάνατο. Ο Δράκων όμως έκανε διαχωρισμό μεταξύ του φόνου "εκ προμελέτης" και "εξ αμελείας". Άφησε στην δικαιοδοσία του Αρείου Πάγου την δίκη του εκ προμελέτης φόνου, και διόρισε πενήντα ένα δικαστές (εφέτες), οι οποίοι δίκάζαν τους φόνους εξ αμελείας. Όπως έχουμε αναφερθεί σε προηγούμενη ανάρτηση περίπου το 592 π.Χ. ο Σόλων ο Αθηναίος (635-559 π.Χ.) αντικατέστησε τους νόμους του Δράκοντα.

Βλέπουμε λοιπόν πως οι αρχαίοι Έλληνες οργάνωσαν νομοθετικά τα πρώτα ελληνικά κράτη που προεικονίζουν τη δική μας αντίληψη περί Κράτους, εμφανίζοντας κάποια σημαντικά κριτήρια. Η πολιτική εξουσία ασκείται σε μια καθορισμένη εδαφική επικράτεια, σε ένα συγκεκριμένο λαό και μέσω των νόμων.

Επισημαίνουμε τη σημασία που είχε για τους αρχαίους Έλληνες η αρετή της δικαιοσύνης, η οποία εθεωρείτο ιερή και αποτελούσε την βασική αρετή βάσει της οποίας οργανώνονται οι πολιτικοί θεσμοί της κοινωνίας.....όπως θα έπρεπε να ισχύει σήμερα.

Τονίζεται η έμπνευση των πρώτων Ελλήνων νομοθετών να καθιερώσουν και να επιτύχουν θεσμούς και συνήθειες στους πολίτες που διατηρήθηκαν αιώνες στα κράτη τους, ώστε η ύψιστη αρετή της δικαιοσύνης να είναι το καθοριστικό γνώρισμα της Ελληνικής Πολιτείας και των πολιτών της, σε αντίθεση με την αποτυχία των σύγχρονων Ελλήνων πολιτικών (οι οποίοι έχουν και την νομοθετική εξουσία) να δημιουργήσουν με νόμους θεσμούς που θα καθιστούσαν την Ελλάδα κράτος δικαίου αντάξιο της ιστορίας της.

Το Αρχαίο Ελληνικό δίκαιο σε γενικότερα πλαίσια

ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Επικρατεί γενικά η γνώμη ότι στην αρχαία Ελλάδα καλλιεργήθηκαν κυρίως τα γράμματα και οι τέχνες ,ενώ το δίκαιο αναπτύχθηκε στη Ρώμη. Οι νεότερες έρευνες όμως αποδεικνύουν, ολοένα και πειστικότερα, ότι η προσφορά των Ελλήνων υπήρξε και στον τομέα του δικαίου σπουδαία και ότι το ελληνικό δίκαιο του 5ου και του 4ου αι. είναι πιο εύκαμπτο από το ρωμαϊκό της αντίστοιχης περιόδου και χαρακτηρίζεται από πνεύμα φιλανθρωπίας.

Άλλωστε δεν πρέπει να λησμονείται ότι από τους Έλληνες ετέθησαν οι φιλοσοφικές αρχές, πάνω στις οποίες στηρίζεται τόσο το δίκαιο όσο και η μέθοδος για την ορθή γνώση του δικαίου. Ακόμη δεν πρέπει να παραβλέψουμε ότι η βάση του δικαίου, δηλαδή ο νόμος, δεν είχε για τους αρχαίους την ίδια ακριβώς έννοια που έχει για μας. Η έννοια του νόμου στους αρχαίους Έλληνες περιελάμβανε κανόνες δικαίου και ηθικής, θρησκευτικούς και κοσμικούς, γραπτούς και άγραφους.

Πριν αναφερθούν οι επιμέρους διατάξεις του αρχαίου ελληνικού δικαίου είναι σκόπιμο να τονισθούν προηγουμένως μερικά γενικού χαρακτήρα γνωρίσματά του:

α) Το δίκαιο της «πόλεως» υπήρξε βασικά δίκαιο αρρένων. Παράλληλα όμως με το δίκαιο αυτό μέσα στα πλαίσια της πόλεως υπήρχε, και ζούσε τη δική του ιδιόρρυθμη ζωή, και ένα άλλο σύστημα δικαίου, αυτό που χαρακτηρίζεται ως «οικιακόν», γιατί είχε αναπτυχθεί μέσα στα πλαίσια του οίκου. Ήταν δηλαδή ένα μεγάλο σύνολο εθιμικών κανόνων με πανάρχαια προέλευση, που ήταν ακριβώς η αιτία για την οποία οι κανόνες αυτοί αξίωναν ιδιαίτερο σεβασμό. Οι διατάξεις του «οικιακού»

δικαίου ρύθμιζαν τις σχέσεις και τα δικαιώματα των προσώπων που έμεναν στο σπίτι: των γυναικών, των παιδιών, των ανίκανων - τυχόν - ανδρών και των δούλων.

β) Το αρχαίο ελληνικό δίκαιο, και ειδικότερα το δίκαιο της Αθήνας, χαρακτηριζόταν από μια προβολή των γραπτών κανόνων δικαίου. Οι Αθηναίοι πίστευαν ότι ο νόμος αποτελούσε ένα από τα κυριότερα θεμέλια, αλλά συνάμα και τη σπουδαιότερη εγγύηση, της δημοκρατίας τους. Πρέπει, πάντως, να τονισθεί ιδιαίτερα, ότι η σημασία αυτή που έδιναν οι Αθηναίοι στον γραπτό νόμο δεν μείωνε καθόλου τη σημασία του εθιμικού δικαίου, που διατηρούσε άθικτο το κύρος του, γιατί η «πόλις» ακριβώς προσέφερε τις αναγκαίες κυρώσεις για την καταστολή των παραβιάσεων του.

γ) Ένα άλλο ενδιαφέρον χαρακτηριστικό του αρχαίου ελληνικού δικαίου, που είναι και αυτό συνέπεια της ευρείας εφαρμογής του εθιμικού δικαίου, για την οποία μιλήσαμε προηγουμένως, αποτελούσε ο μικρός αριθμός των γραπτών νόμων που ίσχυαν στην πόλη των Αθηνών. Ακόμη και η νομοθεσία του Σόλωνα κάθε άλλο παρά εκτεταμένη υπήρξε. Πρέπει να σημειωθεί πως μετά τον Σόλωνα ελάχιστοι νόμοι ψηφίστηκαν, διαφορετικά δεν εξηγείται γιατί οι λογογράφοι αναφέρονται τόσο συχνά στους σολώνειους νόμους του 6ου αιώνας.

δ) Ακόμη, το αρχαίο ελληνικό δίκαιο διαπνεόταν από ένα πνεύμα κατά πολύ πρακτικότερο από εκείνο που χαρακτηρίζει τα υπόλοιπα δίκαια της αρχαιότητας. Οι Διατάξεις του προστάτευαν τα συμφέροντα των ιδιωτών πιο αποτελεσματικά από ότι οι ανάλογοι κανόνες των άλλων συγχρόνων του δικαίων.

ε) Αξιοσημείωτο επίσης είναι πως ορισμένοι θεσμοί του αρχαίου ελληνικού δικαίου μοιάζουν εκπληκτικά με τους ανάλογους θεσμούς των συγχρόνων εξελιγμένων δικαίων. Π.χ. αντίθετα από τους Ρωμαίους, που είχαν δημιουργήσει τον τύπο του αυταρχικού *pater familias*, οι Έλληνες είδαν τον πατέρα, όπως άλλωστε και σήμερα, ως προστάτη και παραστάτη των παιδιών του. Γι' αυτό ακριβώς διαμόρφωσαν έναν τύπο πολύ ηπιότερης πατρικής εξουσίας

στ) Ως τελευταίο χαρακτηριστικό και συγχρόνως πλεονέκτημα του αρχαίου ελληνικού δικαίου πρέπει να αναφερθεί και το εξής: ότι δεν άργησε να αποδεσμευθεί από την τυπολατρία που απαντάται σε όλα τα αρχαία δίκαια.

Τα πιο πάνω χαρακτηριστικά, που δεν είναι τα μόνα, φέρνουν το αρχαίο ελληνικό δίκαιο, μαζί με το ρωμαϊκό, στην πρώτη γραμμή των αρχαίων δικαίων.

ΑΤΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Η διεθνής βιβλιογραφία ασχολείται περισσότερο με το αττικό δίκαιο παρά με το κοινό αρχαίο ελληνικό δίκαιο με αποτέλεσμα το πρώτο να καλύπτει το δεύτερο.

Ως αττικό δίκαιο χαρακτηρίζουμε το σύστημα εκείνο των κανόνων δικαίου, το οποίο ρύθμιζε τη ζωή της πόλεως των Αθηνών στη κλασική εποχή, ειδικότερα στον 5ο και 4ο αι. Θα μπορούσε να λέγεται και «αθηναϊκό» δίκαιο- ίσως ο όρος αυτός να ήταν περισσότερο κατάλληλος. Παράλληλα βέβαια προς το αττικό δίκαιο υπήρχε το δίκαιο της Κορίνθου και της Σάμου και όλων των άλλων ιδιότυπων πόλεων-κρατών της Ελλάδος.

Συνηθίσαμε, όμως, να μιλάμε αποκλειστικά για το αττικό δίκαιο και όχι για το κορινθιακό ή για κάποιο άλλο, επειδή μόνο για το αττικό έχουμε στοιχεία αρκετά για την αποκατάστασή του.

Θέμις, Θέμιστες, και Δίκη

Η ιδέα της δικαιοσύνης είχε θεοποιηθεί από την απώτατη εκείνη εποχή. Η Θέμις, κόρη του Ουρανού και της Γής, συμβόλιζε, ως πηγή θείων επιταγών, τη φυσική και την ηθική τάξη και την τάξη δικαίου. Ο όρος «θέμις», που είναι πολύ παλαιός, απαντάται ακόμη και στα κείμενα της Γραμμικής γραφής Β (ου κι τε μι = ουχί θέμις : δεν επιτρέπεται). Η λέξη «θέμις» προέρχεται από το ρήμα «τίθηναι» και σημαίνει, σύμφωνα με την ετυμολογία αυτή, τον κανόνα συμπεριφοράς που απέκτησε ισχύ «κατ' έθος» και όχι «εξ' αποφάσεως». Ο πληθυντικός της λέξεως «θέμις» απαντάται με τη μορφή «θέμιστες».

Με τον όρο αυτό πρέπει να υποδηλώνονται αρχικά οι αποφάσεις των θεών, με τον ίδιο όρο όμως χαρακτηρίζονταν επίσης και οι «δικαστικές αποφάσεις», καθώς και οι αποφάσεις των δικαστών και ειδικότερα, σε παλαιότερη εποχή, των βασιλέων. Οι θέμιστες αποτελούσαν ένα είδος θείων αποφάνσεων, δεδομένου ότι οι βασιλείς που είχαν το δικαίωμα να τις εκφέρουν, εθεωρούντο διογενείς. Με τον ίδιο αυτό όρο χαρακτηρίζονταν καμιά φορά και όσα είχαν γίνει αποδεκτά από τη μακρά συνήθεια.

Η Δίκη, τέκνο της Θέμιδος, εμφανίζεται στις πηγές ως έννοια πιο συγκεκριμένη, αλλά και στενότερη, ως θεοποίηση της ορθής ανθρώπινης συμπεριφοράς. Η λέξη παράγεται από το ρήμα «δεικνύναι». Δίκη, σύμφωνα με την ετυμολογία της λέξεως, είναι η θεά που οδηγεί τις ανθρώπινες σχέσεις στην ορθή κατεύθυνση και ο τύπος του ορθού διακανονισμού των ανθρωπίνων διαφορών. Ο όρος πάντως έχει και άλλες εννοιολογικές αποχρώσεις. Σημαίνει τάξη, δικαιοσύνη και από την κλασική εποχή ό,τι και σήμερα: δικαστικό αγώνα, ιδίως ιδιωτικής φύσεως.

Η Νέμεσις, τέκνο της Νυκτός και του Ωκεανού, λατρευόταν μαζί με την Θέμιδα στον Ραμνούντα της Αττικής. Η λέξη παράγεται από τη ρίζα "νεμ-", που σημαίνει την

απόδοση σε καθένα της μερίδας που δικαιούται. Στα αρχαιότερα κείμενα το κοινό όνομα «Νέμεσις» σημαίνει την αντίδραση στην άδικη απόδοση, αλλά και το νόημα αυτό προϋποθέτει ως πρώτη έννοια της λέξεως «την δίκαιαν κατανομήν». Η έννοια αυτή επιβίωσε στο όνομα της θεάς. Η θεά Νέμεσις ήταν εγγυήτρια της δίκαιης κατανομής, δηλαδή του ότι κανείς δεν θα υπερβεί τα θεμιτά όρια της φύσεως και της θέσεως του, δηλαδή τον νόμο.

Γένεση των κανόνων Δικαίου

Στην απώτατη εκείνη περίοδο που σκιαγραφείται εδώ, οι κανόνες που καθόριζαν τις πράξεις διαμορφώνονταν σιγά σιγά στη συνείδηση των μελών κάθε ανθρώπινης κοινότητας ως κανόνες ηθικής δικαίου, γίνονταν δηλαδή εθιμικοί κανόνες.

Με τέτοιους εθιμικούς κανόνες «εκ των κάτω» ρυθμιζόνταν αποκλειστικά οι απλές σχέσεις των Ελλήνων που έζησαν στις αρχαϊκές κοινωνίες. Πολύ αργότερα άρχισαν να εισέρχονται και να παίρνουν θέση στη σκηνή του δικαίου οι «εκ των άνω» κανόνες, δηλαδή οι διατάξεις που θεσπίζονταν από τον ανώτατο άρχοντα -αργότερα και από τα νομοθετικά όργανα της πόλεως – οι οποίες χαρακτηρίζονταν με τον ειδικότερο όρο «Νόμοι». Αρχικά και οι νόμοι αυτοί ήταν άγραφοι, όπως τα έθιμα, και μόνο αργότερα άρχισαν να γράφονται.

Αν και η σημασία των γραπτών νόμων αυξάνονταν συνεχώς, ωστόσο οι γραπτοί νόμοι στην Ελλάδα δεν κατέλαβαν ολόκληρο τον χώρο του δικαίου, ούτε ακόμη και στην κλασσική εποχή, την περίοδο δηλαδή που χαρακτηρίζεται συνήθως ως «περίοδος νομοκρατίας».

Μόνο πολύ αργότερα άρχισαν οι νόμοι να ονομάζονται όπως και σήμερα, δηλαδή σύμφωνα με το αντικείμενο που ρύθμιζαν, π.χ. νόμος ξενικός, νόμος φονικός κλπ. Συστηματικές γραπτές νομοθεσίες έχουμε από την εποχή των μεγάλων νομοθετών, δηλαδή από τον 7ο αι. Τα γενικά χαρακτηριστικά των κανόνων δικαίου της εποχής αυτής είναι η πανηγυρικότητα και η δημοσιότητα των πράξεων δηλώνονταν σύμφωνα με τους κανόνες αυτούς.

ΥΠΟΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΩΝ

Η σημασία του 7ου αι. για το δίκαιο

Ο 7ος αι. μπορεί να χαρακτηριστεί ως ο αιώνας των μεγαλύτερων νομοθετών. Στον αιώνα αυτόν ανήκουν ουσιαστικά όλες οι πρώτες ελληνικές νομοθεσίες.

Δεν έχει σημασία το ότι μια από αυτές, η νομοθεσία του Λυκούργου, έγινε λίγο πριν από τον 7ο αι. και η νομοθεσία του Σόλωνος λίγο αργότερα.

Έτσι, μερικοί από τους πιο σημαντικούς Αρχαίους Έλληνες νομοθέτες είναι :

Δράκων

Ο Δράκων ήταν τύρρανος αλλά και ο πρώτος ο οποίος κατέγραψε τους νόμους στην Αρχαία Αθήνα με εντολή των Αθηναίων. Αν και συνήθως αναφέρεται ως ο πρώτος νομοθέτης των Αθηνών, πριν από αυτόν, έξι άρχοντες ονομαζόμενοι θεσμοθέτες, θεσμοθετούσαν άγραφους νόμους από το 683 π.Χ.

Το 624 π.Χ. οι Αθηναίοι του ανέθεσαν να γράψει τους νόμους και το 621 π.Χ. τους έγραψε σε μαρμάρινες πλάκες τις οποίες τοποθέτησε στην Αγορά. Οι νόμοι αυτοί ήταν πολύ αυστηροί και από τότε η έκφραση “Δρακόντειοι νόμοι” είναι συνώνυμη με τους ιδιαίτερα αυστηρούς νόμους. Αντίστοιχα “Δρακόντεια μέτρα” ονομάζονται τα πολύ αυστηρά μέτρα. Δεν είναι τυχαίο που ο Πλούταρχος είπε ότι οι νόμοι του Δράκοντα γράφτηκαν με αίμα, και όχι με μελάνι.

Εφιάλτης ο Αθηναίος

Ο Εφιάλτης, γιός του Σοφωνίδα, ήταν διαπρεπής πολιτικός στην αρχαία Αθήνα και μέντορας του Περικλή. Η βιογραφία του είναι ελάχιστα γνωστή, ωστόσο παραδίδεται πως ήταν φτωχός, δίκαιος και αδιάφθορος. Ήταν αυτός ο οποίος ξεκίνησε δικαστικές διώξεις εναντίον μελών του Αρείου Πάγου επικρίνοντας τη διαφθορά τους και πέτυχε έτσι τη μείωση του γοήτρου του στην αθηναϊκή κοινωνία. Επιπροσθέτως, πέτυχε τη μεταφορά πολιτικών, ελεγκτικών και δικαστικών αρμοδιοτήτων του Αρείου Πάγου στην εκκλησία του δήμου, τη βουλή και τα λαϊκά δικαστήρια της Ηλιαίας.

Ζάλευκος

Ο Ζάλευκος ήταν νομοθέτης που φέρεται να έζησε τον 7ο π.Χ. αιώνα στους Επιζεφύριους Λόκρους στην Κάτω Ιταλία. Για τη ζωή του υπάρχουν λίγες και αντιφατικές πληροφορίες με αποτελέσματα από την αρχαιότητα να έχουν εκφραστεί αμφιβολίες για το αν ήταν πραγματικό ή μυθικό πρόσωπο.

Σύμφωνα με την παράδοση, που ίσως ανάγεται σε μεταγενέστερους δημοκρατικούς κύκλους (4ος π.Χ αι.), η Αθήνα υπαγόρευσε τους νόμους στο Ζάλευκο την ώρα που κοιμόταν. Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι ο Ζάλευκος ανήκε στον κύκλο των Πυθαγόρειων ενώ σύμφωνα με νεότερη παράδοση καταγόταν από ευγενή οίκο της Κάτω Ιταλίας. Για την νομοθεσία του Ζάλευκου έχουμε αρκετά στοιχεία στη διάθεσή μας, δεν μπορούμε όμως να είμαστε βέβαιοι αν οι νομοθετικές διατάξεις που παραδίδονται με το όνομα του, είναι έργο δικό του ή αν οι νομοθετικές διατάξεις που

παραδίδονται με το όνομα του είναι έργο δικό του ή αν τις επεξεργάστηκαν οι κάτοικοι των Θουρίων, οι οποίοι τις παρέλαβαν. Με τη νομοθεσία του Ζάλευκου συμβαίνει ό,τι και με όλες σχεδόν τις «κωδικοποιήσεις» της εποχής εκείνης, αναφέρεται σε όλα τα θέματα, περιλαμβάνει διατάξεις δημοσίου, ιδιωτικού και ποινικού δικαίου χωρίς σαφή μεταξύ τους διάκριση, περιλαμβάνει ακόμη και κανόνες ηθικής. Πάντως το ιδιωτικό δίκαιο φαίνεται ότι δεν απασχόλησε ιδιαίτερα τον Ζάλευκο.

Κλεισθένης

Ο Κλεισθένης υπήρξε Αθηναίος πολιτικός του 6ου αι. π.Χ. της οικογένειας των Αλκμεωνιδών. Το 508-507 π.Χ. έθεσε τις βάσεις για τη δημοκρατική μεταρρύθμιση της Αθήνας.

Από τα μέτρα που πήρε ως άρχων ο Κλεισθένης, τα περισσότερα αφορούν το δημόσιο δίκαιο, γι' αυτό και η προσφορά του αυτή εξετάζεται με λεπτομέρειες στην πολιτική ιστορία του έργου αυτού. Πάντως σήμερα αναγνωρίζεται από όλους ότι η συμβολή του Κλεισθένη, έστω και έμμεση, και στην πρόοδο του ιδιωτικού δικαίου, που κυρίως μας απασχολεί, δεν είναι μικρή.

Λυκούργος

Τη ζωή και το νομοθετικό έργο του περίφημου αρχαίου Σπαρτιάτη νομοθέτη Λυκούργου, την καλύπτει η ομίχλη των μύθων και των θρύλων της αρχαιότητας και μερικοί ιστορικοί των νεότερων χρόνων υποστήριξαν ότι αυτός δεν ήταν ιστορικό πρόσωπο αλλά συμβολική μορφή.

Βασιλιάς της Σπάρτης, έζησε περίπου στα 800 π.Χ., ταξίδεψε σε πολλά μέρη της γης, επισκέφτηκε την Κρήτη και, πολύ πιθανό, την Αίγυπτο, τη Λιβύη και την Ιβηρία. Επιστρέφοντας στη Σπάρτη φρόντισε να μεταρρυθμίσει το σπαρτιατικό πολίτευμα. Ο μύθος λέει ότι έφυγε από τη Σπάρτη για πάντα, ώστε να μην αλλάζουν τη νομοθεσία του οι συμπολίτες του, που είχαν ορκιστεί να μην το κάνουν παρά μόνο αν κάποτε επέστρεφε.

Οι κυριότερες μεταρρυθμίσεις του Λυκούργου ήταν:

- Η σιδερένια πειθαρχία των πολιτών κι η κοινή μόρφωση των αγοριών και των κοριτσιών καθώς κι η σκληραγώγηση τους από την παιδική ηλικία.
- Η απαγόρευση της χρήσης ασημένιων και χρυσών νομισμάτων, αλλά μόνο σιδερένιων, για να είναι βαριά και να δυσκολεύουν τους σπαρτιάτες στη μεταφορά τους.

- Η υποχρέωση της υποταγής των νεότερων στους γεροντότερους, καθώς κι άλλες σχετικές με τη διακυβέρνηση της πολιτείας.

Αυτοί οι θεσμοί στάθηκαν ως οι θεμελιώδεις αρχές του σπαρτιατικού πολιτεύματος.

Σόλων

Ο Σόλων ήταν σημαντικός Αθηναίος νομοθέτης, φιλόσοφος, ποιητής και ένας από τους επτά σοφούς της αρχαίας Ελλάδας. Για το νομοθετικό του έργο μας παρέχεται μια πληθώρα στοιχείων τα οποία δεν μπορούν να συμπεριληφθούν σε αυτή την εργασία. Συνολικά ο Σόλων ρύθμισε πάνω σε νέες βάσεις το δημόσιο, το ιδιωτικό και το ποινικό δίκαιο. Οι νόμοι του δημοσιεύτηκαν ίσως το 592/1 π.Χ. καταγραμμένοι σε ξύλινες τετράγωνες στήλες, οι οποίες στένευαν προς τα πάνω και στρέφονταν γύρω από άξονα, γι' αυτό και ονομάστηκαν "άξονες" ή "κύρβεις". Η νομοθεσία του απέκτησε φήμη και επέδρασε θετικά στην εξέλιξη του δικαίου αλλά και στην κοινωνική, οικονομική, πολιτική και πολιτειακή εξέλιξη της Αθήνας. Δίκαια ο Σόλων θεωρείται πατέρας του αστικού δικαίου.

Τέλος, αξιοσημείωτη είναι και η 10άχρονη αυτοεξορία του Σόλωνα, έτσι ώστε να αποφύγει μεταβολές της νομοθεσίας του.

ΤΟ ΚΛΑΣΣΙΚΟ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Τα στοιχεία που διασώθηκαν για το αρχαίο ελληνικό δίκαιο δεν είναι δυστυχώς τόσα, ώστε με βάση αυτά να μπορούν οι μελετητές να συνθέσουν ένα πλήρες σύστημα του ιδιωτικού δικαίου που ίσχυσε την εποχή εκείνη.

Πάντως οι πιο χαρακτηριστικές του διατάξεις, από όσες μας είναι γνωστές, είναι οι εξής :

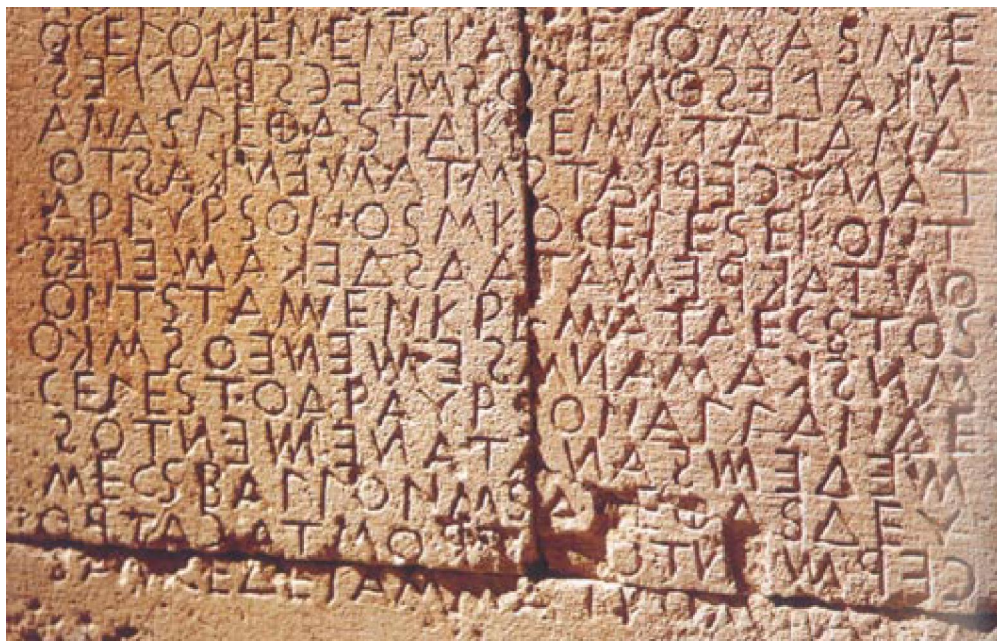
• Γενικές αρχές

- **Ενοχικό Δίκαιο** ονομάζεται ο κλάδος του Αστικού Δικαίου που ρυθμίζει τις ενοχές, τις έννομες σχέσεις δηλαδή με βάση τις οποίες ένα πρόσωπο οφείλει να προβεί σε μια πράξη ή σε μια παροχή προς ένα άλλο.

- **Εμπράγματο δίκαιο** .Το Εμπράγματο Δίκαιο ρυθμίζει τα απόλυτα δικαιώματα επί πραγμάτων, όπως κυριότητα, συγκυριότητα, νομή, επικαρπία, προσωπικές δουλείες, μεταγραφή, ενέχυρο, υποθήκη. Γενικά το Εμπράγματο Δίκαιο ορίζει ποια είναι τα δικαιώματα αυτά, τι περιεχόμενο έχουν, πώς συστήνονται, πώς μεταβιβάζονται και πώς προστατεύονται.

• Οικογενειακό δίκαιο

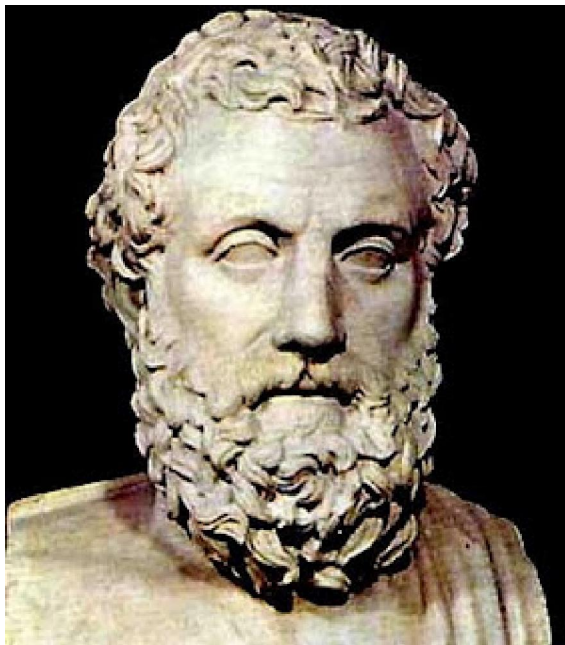
- **Κληρονομικό δίκαιο** Το Κληρονομικό Δίκαιο είναι κλάδος του Αστικού Δικαίου. Το Κληρονομικό Δίκαιο περιλαμβάνει το σύνολο των κανόνων που ρυθμίζουν τις περιουσιακές σχέσεις προσώπου μετά το θάνατο αυτού, όπως κληρονομική διαδοχή, διαθήκη, νόμιμη μοίρα, κληρονομική αναξιοότητα, κληρονομητήριο, κληροδοσία, κ.ά.
- **Ποινικό δίκαιο** αποτελεί το σύνολο των κανόνων Δικαίου που ρυθμίζουν τον τρόπο άσκησης της Ποινικής εξουσίας, (δηλαδή της επιβολής των προβλεπομένων ποινών επί αδικοπραξιών), μιας Πολιτείας, από θεσμοθετημένα όργανα όπως προβλέπει το Σύνταγμα της κάθε χώρας.
- **Δικονομικό Δίκαιο** ονομάζεται το Δίκαιο που ρυθμίζει τη διαδικασία εκδίκασης διαφορών ενώπιον των δικαστηρίων. Ενώ το ουσιαστικό δίκαιο ρυθμίζει τις σχέσεις μεταξύ πολιτών ή τις σχέσεις πολιτών και κράτους, το δικονομικό δίκαιο ρυθμίζει την εφαρμογή του ουσιαστικού δικαίου στην πράξη από τα δικαστήρια.
- **Το δίκαιο της Γόρτυνος** Η Επιγραφή της Γόρτυνας είναι η αρχαιότερη σήμερα γνωστή νομοθεσία του Ευρωπαϊκού Χώρου. Χρονολογείται στο πρώτο ήμισυ του 5ου αι. π.Χ. και βρίσκεται χαραγμένος στον αρχαιολογικό χώρο της Γόρτυνας στην Κρήτη.

Η Επιγραφή της Γόρτυνας

Τα Δρακόντεια Μέτρα

Ο Σόλων

Αμφικτυονίες

Η Αμφικτυονία ήταν οργάνωση αρχαίων ελληνικών Πόλεων, σε ενώσεις με μέλη από πολλές πόλεις, με κέντρο διάφορους ναούς. Υπήρχαν αρκετές Αμφικτυονίες, με πιο γνωστή αυτή της Κεντρικής Ελλάδας, με κέντρο τους Δελφούς. Τα κύρια καθήκοντα μιας αμφικτυονίας αφορούσαν κυρίως την εποπτεία των ιερών αυτών

χώρων αλλά αποκτούσαν συχνά και πολιτική δύναμη. Η λέξη Αμφικτυονία προέρχεται από την λέξη «αμφικτύονας» που σημαίνει «αυτός που κατοικεί τριγύρω, ο γείτονας». Αυτή, με την σειρά της, προέρχεται από το πρόθεμα «αμφί-» και την λέξη «κτοίνα» που σημαίνει οικισμός. Κατά μία άλλη εκδοχή, η λέξη προέρχεται από τον Αμφικτύονα, τον αδερφό του Έλληνα, αλλά αυτή η εκδοχή αμφισβητείται

Προϊστορία

Με τον όρο παλαιολιθική Ελλάδα εννοούμε την παλαιολιθική περίοδο για την Ελλάδα, όπως αρχαιότερη παλαιολιθική. Το αρχαιότερο ανθρωπολογικό εύρημα, που προέρχεται από τον ελληνικό γεωγραφικό χώρο, είναι ανθρώπινο κρανίο και τμήματα ανθρώπινου σκελετού από το σπήλαιο Πετραλώνων της Χαλκιδικής. Από το ίδιο σπήλαιο, που ανασκάφηκε από τον ανθρωπολόγο Άρη Πουλιανό, προέρχεται και η αρχαιότερη μαρτυρία κατοίκησης του ελληνικού χώρου, που χρονολογείται από τον ανασκαφέα περίπου 700.000 χρόνια πριν από σήμερα. Για τα ευρήματα αυτά, τη χρονολόγηση και αξιολόγησή τους, δεν υπάρχει επιστημονική ομοφωνία των ειδικών και οι σχετικές απόψεις αποκλίνουν πάρα πολύ. Είναι πλέον επιτακτική η ανάγκη να αξιολογηθεί το εύρημα και να πάρει την πρέπουσα θέση στην αρχαιότερη παλαιολιθική περίοδο του ελληνικού γεωγραφικού χώρου.

Με τον όρο μεσολιθική Ελλάδα εννοούμε την μεσολιθική περίοδο για την Ελλάδα, όπως αυτή προκύπτει από την επιστημονική μελέτη και ανάλυση των ευρημάτων των ερευνών αυτής περιόδου, που είναι εντοπισμένες στον ελληνικό γεωγραφικό χώρο. Σημειώνεται ότι η μεσολιθική περίοδος (περίπου 10000-6000 π.Χ.) είναι η ενδιάμεση ανάμεσα στην παλαιολιθική (περίπου 40000-10000 π.Χ. για την Ελλάδα), και την νεολιθική περίοδο (περίπου 6000-2600 π.Χ. για την Ελλάδα), και δεν πρέπει να συγχέεται με την μέση παλαιολιθική ή την μέση νεολιθική περίοδο.

Με τον όρο νεολιθική Ελλάδα αναφερόμαστε στη νεολιθική περίοδο για την Ελλάδα, στις δραστηριότητες δηλαδή των κατοίκων του ελληνικού γεωγραφικού χώρου κατά την περίοδο αυτή. Σημειώνεται ότι η νεολιθική περίοδος είναι η ενδιάμεση ανάμεσα στην επιπαλαιολιθική ή μεσολιθική περίοδο (περίπου 10000-7000 π.Χ. για την Ελλάδα) και την εποχή του χαλκού (περίπου 3000-1100 π.Χ. για την Ελλάδα).

Κυκλαδικός Πολιτισμός

Την ονομασία Κυκλάδες χρησιμοποίησαν οι αρχαίοι Έλληνες συγγραφείς για να χαρακτηρίσουν το πυκνό σύμπλεγμα των μικρών νησιών στο κέντρο του Αιγαίου πελάγους, τα οποία φαίνονται να σχηματίζουν έναν νοητό κύκλο γύρω από το ιερό νησί τους και τόπο λατρείας του Απόλλωνα, τη Δήλο. Τα νησιά αυτά υπήρξαν το λίκνο ενός σημαντικού πολιτισμού, του λεγόμενου Κυκλαδικού πολιτισμού, που άνθησε κατά την 3η χιλιετία π.Χ.

Τρεις είναι οι λόγοι που συνέτειναν στη γένεση και στην ανάπτυξη πολιτισμού στις Κυκλάδες κατά τους αρχαιότετους αυτούς χρόνους. Πρώτον, η στρατηγική γεωγραφική τους θέση, δεύτερον, οι περιορισμοί του φυσικού τους περιβάλλοντος οι οποίοι ανάγκασαν τους νησιώτες να στραφούν εξαρχής στην θάλασσα προκειμένου να προσποριστούν τα απαραίτητα για την επιβίωσή τους και τρίτον, ο ορυκτός τους πλούτος, συγκεκριμένα ο οψιανός της Μήλου, η σμύριδα της Νάξου, ο μόλυβδος της Σίφνου, ο χαλκός της Κύθνου και της Σέριφου και, τέλος, η κατεξοχήν πρώτη ύλη των νησιών, το μάρμαρο.

Ο όρος κυκλαδικός πολιτισμός, τον οποίο ο Χρήστος Τσουντας χρησιμοποίησε με γεωγραφική και χρονολογική σημασία, είναι συνώνυμος των όρων Πρωτοκυκλαδικός πολιτισμός ή Πρώιμη εποχή του Χαλκού ή Πρωτοχαλκή εποχή. Με τους όρους αυτούς προσδιορίζεται η πρώτη από τις τρεις περιόδους στις οποίες διακρίνεται συμβατικά η εποχή του χαλκού στα νησιά των Κυκλάδων.

Η εποχή αυτή καλύπτει περίπου δύο χιλιετίες, δηλαδή το διάστημα από το 3200 έως το 1100 π.Χ., και διακρίνεται σε Πρωτοκυκλαδική, Μέση και Υστεροκυκλαδική. Ο Κυκλαδικός πολιτισμός όμως άκμασε περισσότερο την περίοδο της πρώιμης Εποχής του Χαλκού (3000-2000).

Μινωικός Πολιτισμός

Με τον όρο Μινωικός πολιτισμός εννοείται ο προϊστορικός πολιτισμός της Κρήτης, διακριτός του προϊστορικού πολιτισμού που αναπτύχθηκε στην ηπειρωτική Αρχαία Ελλάδα (Ελλαδικός πολιτισμός) και τα νησιά του Αιγαίου (Κυκλαδικός πολιτισμός). Το όνομα μινωικός προέρχεται από τον μυθικό βασιλέα Μίνωα και δόθηκε από τον

Άρθουρ Έβανς, τον αρχαιολόγο που ανέσκαψε το ανάκτορο της Κνωσού. Η ανάλυση του Έβανς για τον Μινωικό πολιτισμό ολοκληρώθηκε το 1935, και έθεσε το θεμέλιο για τη μελέτη των διαδικασιών και μετασχηματισμών που οδήγησαν στην ανάπτυξη, εδραίωση και παρακμή των Μινωιτών.

Μυκηναϊκος Πολιτισμος

Με τον όρο Μυκηναϊκός Πολιτισμός χαρακτηρίζεται από τους αρχαιολόγους ο προϊστορικός πολιτισμός της Ύστερης Εποχής του Χαλκού, που αναπτύχθηκε την περίοδο 1600-1100 π.Χ. κυρίως στην κεντρική και νότια ηπειρωτική Ελλάδα.[1] Το επίθετο «μυκηναϊκός» προέρχεται από την πρώτη αρχαιολογική θέση στην οποία εντοπίστηκε, τις Μυκήνες, που αποτελούν και ένα από τα σημαντικότερα κέντρα του. Κατά την περίοδο ακμής του εξαπλώθηκε και στην Κρήτη, στα νησιά του Αιγαίου και στην Ανατολική Μεσόγειο. Ο Μυκηναϊκός Πολιτισμός ταυτίζεται με την τελευταία περίοδο του Ελλαδικού Πολιτισμού, τον Υστεροελλαδικό Πολιτισμό. Ταξινομείται παραδοσιακά ως προϊστορικός, καθώς οι γνώσεις μας για αυτόν βασίζονται μέχρι σήμερα κυρίως σε αρχαιολογικά ευρήματα.[2]

Αρχαιότητα

Γεωμετρική εποχή: Η γεωμετρική εποχή είναι μία περίοδος της αρχαίας ελληνικής ιστορίας που διαρκεί από το 1050 π.Χ. έως το 700 π.Χ. Η περίοδος, λοιπόν, από τον ΙΒ' ως τον Η' αιώνα είναι μία περίοδος μεταβατική, κατά την οποία συνέβησαν εξελίξεις, συντελουμένων των οποίων βρίσκουμε μία διαμορφωμένη κατάσταση στην έναρξη της αρχαϊκής εποχής. Η περίοδος αυτή πέρα από 'σκοτεινοί αιώνες', είναι γνωστή και με άλλες ονομασίες, όπως ομηρική εποχή, γεωμετρική εποχή, λόγω των αλλαγών που σημειώνονται περί το 1050 π.Χ. στην τεχνολογία της κεραμικής, ή εποχή του σιδήρου, καθώς από το 1100 π.Χ. και εξής γενικεύεται η χρήση του υλικού αυτού για την κατασκευή όπλων ή σκευών.

Αρχαϊκή Εποχή: Η περίοδος της αρχαίας ελληνικής ιστορίας από περίπου το 750 π.Χ. έως το 479 π.Χ. ονομάζεται αρχαϊκή εποχή. Ο όρος 'αρχαϊκή εποχή' προέρχεται από την αρχαιολογία. Την περίοδο αυτή οι πηγές αυξάνονται. Οι πηγές της εποχής εκπροσωπούνται από :

τη λογοτεχνική παραγωγή της εποχής, δηλαδή, την επική και τη λυρική ποίηση και τα πεζά λογοτεχνικά έργα τους καταλόγους βασιλέων και αρχόντων και τις σωζόμενες επιγραφές.

Από μεταγενέστερες πηγές, έχουμε γραμματειακές πηγές από τον 5ο π.Χ. αιώνα και εξής.

Κλασική Εποχή: Με τον όρο κλασική εποχή αναφέρεται η χρονική περίοδος της αρχαίας ελληνικής ιστορίας, περίπου 200 χρόνων, από το 499 π.Χ. έως το 323 π.Χ., κατά την οποία υπήρξε ραγδαία άνθιση στον χώρο του πολιτισμού. Πήρε το όνομά της από τα υψηλά επιτεύγματα που σημειώθηκαν εκείνη την περίοδο.

Ελληνιστική Περίοδος: Η Ελληνιστική περίοδος (323 - 30 π.Χ.) αφορά την ελληνική ιστορία και την ιστορία των άλλων εθνοτήτων της Ανατολής αλλά και τη ρωμαϊκή ιστορία μετά το Β' Καρχηδονιακό πόλεμο. Το όνομα της εποχής αυτής δημιουργήθηκε από τον Ντρούζεν με βάση τον όρο 'ελληνιστής', που χρησιμοποιείται στην Καινή Διαθήκη (Πράξεις 6,1) για να δηλώσει τους ελληνομαθείς Ιουδαίους, και δηλώνει την ευρεία εξάπλωση της ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού.

Ρωμαϊκή Ατροκρατορία: Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία ήταν το κράτος των αρχαίων Ρωμαίων (imperium), μετεξέλιξη της Ρωμαϊκής Δημοκρατίας όταν και οι περισσότερες εξουσίες συγκεντρώθηκαν στα χέρια ενός ανθρώπου, του Καίσαρα ή αυτοκράτορα (imperator). Το κράτος που είχαν δημιουργήσει οι αρχαίοι Ρωμαίοι πέρασαν αρκετοί αιώνες μέχρι να αποκτήσει το πολίτευμα της αυτοκρατορίας.

Γεγονότα της 1ης Χιλιετίας στην Ευρώπη:

10ος αι. π.Χ.: 1000 π.Χ.: Τέλος της Ελλαδικής Περιόδου

9ος αι. π.Χ.: 888/884 π.Χ. Νομοθεσία του Λυκούργου στην Σπάρτη.

8ος αι. π.Χ.: 800 π.Χ. Ανάπτυξη του πολιτισμού των Ετρούσκων

776 π.Χ. διεξάγονται οι πρώτοι Ολυμπιακοί αγώνες

753 π.Χ. Ίδρυση της Ρώμης

6ος αι. π.Χ.: 509 π.Χ. Ρωμαϊκή Δημοκρατία

5ος αι. π.Χ.: 490 π.Χ. Μάχη του Μαραθώνα

480 π.Χ. Μάχη των Θερμοπυλών
431 π.Χ. Πελοποννησιακός Πόλεμος
4ος αι. π.Χ.:395 π.Χ. Κορινθιακός πόλεμος
3ος αι. π.Χ.:264 π.Χ. Α' Καρχηδονιακός Πόλεμος
218 π.Χ. Β' Καρχηδονιακός Πόλεμος
2ος αι. π.Χ.:149 π.Χ. Γ' Καρχηδονιακός Πόλεμος
1ος αι. π.Χ.:146 π.Χ. Μάχη της Λευκόπετρας
31 π.Χ. Ναυμαχία του Ακτίου

Το Ξεκίνημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ας αρχίσουμε από το πώς ξεκίνησε η ιδέα για την Ένωση της Ευρώπης. Στον αυτοκράτορα Καρλομάγνο αποδίδουν την πρώτη προσπάθεια δημιουργίας της Ενιαίας Ευρώπης, που επιδιώχθηκε τότε με το ξίφος και τότε με την διπλωματία. Το 800 μετά Χριστόν στέφθηκε από τον Πάπα αυτοκράτορας των Φράγκων και της Ευρώπης. Επρόκειτο για εφήμερη προσπάθεια. Στην νεώτερη εποχή, προβάλλουν, ως κορυφαίοι Ευρωπαίοι, κυρίως ο Βίκτωρ Ουγκώ, ο Αριστίντ Μπριάν και ο Ουίνστον Τσώρτσιλ.

Ατυχώς, εμείς οι Έλληνες, αγνοούμε ότι ο πρώτος Ευρωπαίος πολιτικός που πρότεινε την ένωση της Ευρώπης ήταν ο Ιωάννης Καποδίστριας. Την εισηγήθηκε ως υπουργός Εξωτερικών της Τσαρικής Ρωσίας στο περίφημο συνέδριο της Βιέννης το 1815, μετά την ήττα του Ναπολέοντα. Με βάση την Ιερά Συμμαχία τους, οι τότε συμμαχικές δυνάμεις χάραξαν σύνορα, αναγνώρισαν κράτη και ρύθμισαν τις σφαίρες επιρροής τους. Το να αποκρύπτουν σήμερα τον ρόλο του Καποδίστρια οι Δυτικοευρωπαίοι κατανοείται, έστω και αν δεν συγχωρείται. Βλέπετε, ο προτείνων ήταν Ρώσος και Έλληνας. Το να τον αγνοούν, όμως, και οι Έλληνες, δείχνει πόσο η ιστορία μας και οι αντιλήψεις μας προσδιορίζονται από ξένες επιρροές και συμφέροντα και πόσο περιφρονούμε εαυτούς και την πολυχιλιετή και γεμάτη προσφορά ιστορία του γένους και του τόπου μας. Ας σημειωθεί ότι ο Καποδίστριας εκπόνησε το ομοσπονδιακό σύνταγμα της Ελβετίας μετά την απελευθέρωσή της από τα στρατεύματα του Ναπολέοντα, και αυτό αποτέλεσε, κατά κάποιον τρόπο, το πρότυπο του σχεδίου της Συνταγματικής Συνθήκης, που έστω και κολοβή

συμφωνήθηκε πρόσφατα από τα 27 κράτη μέλη της Ε.Ε. Οι Ελβετοί, πάντως, τιμούν τον Καποδίστρια με δύο αγάλματά του, στην Ζυρίχη και στην Γενεύη. Εμείς, ως γνωστόν, τον δολοφονήσαμε.

Μεσαίωνας- Ναπολαιώντιοι χρόνοι.

«Ακόμη και σήμερα χρειάζεται να δημιουργούμε την Ευρώπη, και μάλιστα να τη φανταζόμαστε», γράφει στην εισαγωγή του βιβλίου του «Η Ευρώπη γεννήθηκε τον Μεσαίωνα;», ο Γάλλος ιστορικός Ζακ Λε Γκοφ (γενν. το 1924). Δεινός γνώστης του ευρωπαϊκού Μεσαίωνα, ο Λε Γκοφ αναπτύσσει τη θεωρία ότι ο Μεσαίωνας είναι η «εποχή που αποτέλεσε την αποφασιστική στιγμή της γέννησης, των παιδικών και νεανικών χρόνων» της Ευρώπης, «χωρίς αυτό να σημαίνει ότι οι άνθρωποι εκείνων των αιώνων είχαν ποτέ διανοηθεί ή είχαν καμιά διάθεση να οικοδομήσουν μια ενωμένη Ευρώπη».

Μεσαίωνας είναι για τους συγκεκριμένους ιστορικούς, όπως και για τον Λε Γκοφ, σημείο καμπής διότι σηματοδότησε την ιδέα περί μεταφοράς εξουσίας και πολιτισμού από την Ανατολή. «Ακόμη και σήμερα χρειάζεται να δημιουργούμε την Ευρώπη, και ή στη Δύση και το αίσθημα υπεροχής της δυτικής ευρωπαϊκής κουλτούρας που κατέχει πολλούς Ευρωπαίους κατά τους επόμενους αιώνες.

Μεσαίωνας ονομάζεται η χρονική περίοδος της Ευρωπαϊκής Ιστορίας, από τον 5ο μέχρι το 15ο αιώνα μ.Χ.. Ξεκίνησε με την κατάλυση του Δυτικού Ρωμαϊκού Κράτους (476 π.Χ.) ή κατ' άλλους με το θάνατο του Ιουστινιού Α' (565 π.Χ.), του αυτοκράτορα υπό τον οποίο αναβίωσε η παλαιά ισχύς και έκταση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Ο Μεσαίωνας είναι η μεσαία από τις τρεις παραδοσιακές διαιρέσεις της Δυτικής Ιστορίας: Αρχαία, Μεσαιωνική και Νεότερη. Η μείωση του ανθρώπινου πληθυσμού, η σμίκρυνση των μεγάλων αστικών κέντρων, οι επιδρομές και η μετακίνηση φύλων, οι οποίες ήδη είχαν ξεκινήσει από την Ύστερη Αρχαιότητα, συνεχίστηκαν στη διάρκεια του Πρώιμου Μεσαίωνα

Ο Ναπολέων Βοναπάρτης, ο στρατηγός που κατέκτησε σχεδόν ολόκληρη την Ευρώπη τον 19ο αιώνα και έγινε «Αυτοκράτορας» της Γαλλίας, είναι ένας από τους πιο διάσημους κοντούς άντρες στην ιστορία. Όμως, στην πραγματικότητα, δεν ήταν κοντός. Έφτανε σχεδόν το 1,70, ύψος διόλου ευκαταφρόνητο για εκείνη την εποχή που οι άνθρωποι ήταν πιο μικρόσωμοι, λόγω της κακής διατροφής και των

κακουχιών. Η φήμη ότι ο Ναπολέοντας ήταν κοντός, διαδόθηκε από τους εχθρούς του για να τον ρεζιλέψουν....

Τέτοια προπαγάνδα έκαναν κυρίως οι Βρετανοί, οι οποίοι κατατρόπωσαν τα στρατεύματά του, το 1815, στη Μάχη του Βατερλό. Το 1803 κυκλοφόρησαν πολλές γελοιογραφίες που απεικόνιζαν τον Βρετανό βασιλιά, Γεώργιο Γ', να απευθύνεται σε έναν λιλιπούτειο Ναπολέοντα. Η εικόνα ήταν εμπνευσμένη από το βιβλίο του Τζόναθαν Σουίφτ, «Τα Ταξίδια του Γκιούλιβερ». Δημιουργός των γελοιογραφιών ήταν ο Τζέιμς Γκίλρεϊ. Ο βασιλιάς Γεώργιος Γ', λέει στον δήθεν μικρό Ναπολέοντα: «Μικρέ μου φίλε, έχεις βγάλει έναν εξάισιο πανηγυρικό λόγο για τα κατορθώματά σου. Αλλά σύμφωνα με όσα έχω μάθει από τους γνωστούς σου και απ' τις απαντήσεις που έχεις δώσει, έχω καταλήξει ότι είσαι ένα απ' τα πιο ολέθρια και αποκρουστικά ερπετά που δημιουργήσε ποτέ η φύση»....

Τον Απρίλιο του 1796, οδήγησε 38.000 Γάλλους στρατιώτες στην νικηφόρα 1η Ιταλική Εκστρατεία εναντίον των Αυστριακών και του στρατού του Πεδεμοντίου. Οι συνηθισμένες τακτικές προέλασης του πεζικού σε σχηματισμούς τριών σειρών ή σε στήλες συνδυάστηκαν από τον Ναπολέοντα με την επίθεση κατά στήλες με τη βοήθεια ελαφριού πεζικού, το οποίο διείσδυε ταχύτατα στις εχθρικές σειρές και επέτρεπε στις στήλες που ακολουθούσαν να εκτοξεύσουν πολλαπλές ομοβροντίες με τα μουσκέτα. Αυτή ήταν η λεγόμενη Μικτή Παράταξη (Ordre Mixte). Μέσα σε δύο μόλις εβδομάδες, ο στρατός του Πεδεμοντίου νικήθηκε και ο Ναπολέων κινήθηκε για να καταδιώξει τον αυστριακό στρατό. Σε μία γέφυρα στο χωριό Λόντι, οι Αυστριακοί έστησαν τα πυροβόλα τους και 3 τάγματα και προκάλεσαν τον Ναπολέοντα να διασχίσει τη γέφυρα. Ο Ναπολέων διέταξε χωρίς δισταγμό μία κατά μέτωπο επίθεση δοκιμάζοντας την αποφασιστικότητα των ανδρών του. Ύστερα από λυσσαλέα κατά κύματα επίθεση, οι Γάλλοι πέρασαν τη γέφυρα.

Μετά από ένα εκπληκτικό σερί νικών, τελικά δέχτηκε συντριπτική ήττα στο Βατερλώ όπου θα δει το τέλος της Αυτοκρατορίας του.

Ο στρατάρχης Νταβού επιτέθηκε εναντίον του κέντρου του μετώπου του Γουέλινγκτον, αλλά οι βρετανικές και ολλανδικές δυνάμεις κρατούσαν πίσω από το ύψωμα Ουγκομόν και γύρω από τις φάρμες του La Haye Sainte. Ο Ναπολέων άγγιξε τη νίκη, αλλά η πρωσική επίθεση υπό τον Γκέμπχαρτ Μπλύχερ στο δεξί γαλλικό άκρο δεν ανακόπηκε από τις δυνάμεις του στρατάρχη Νεϋ και τελικά οδήγησε στην ήττα των γαλλικών στρατευμάτων. Πάνω στο πλοίο "Βελλερεφόντης" υπέγραψε την παράδοσή του στους Βρετανούς, οι οποίοι αποφάσισαν την εξορία

του στο νησί της Αγίας Ελένης στο Βόρειο Ατλαντικό. Στις 15 Οκτωβρίου 1815, ο Ναπολέων αποβιβάστηκε στην Αγία Ελένη μαζί με λίγους συντρόφους του. Η ζωή του οργανώθηκε σε μία καθημερινή ρουτίνα αλλά η αδράνεια, καθώς και το ότι η Μαρία Λουίζα δεν δεχόταν να τον επισκεφτεί με τον γιο του σίγουρα επέδρασαν αρνητικά στην κατάσταση της υγείας του.

Τα πρώτα σημάδια επιδείνωσης φάνηκαν στα τέλη του 1817. Φαίνεται ότι έπασχε από έλκος ή καρκίνο στομάχου.

Τέλος, το ημερολόγιο έδειχνε 5 Μαΐου 1821 όταν πρόφερε τις τελευταίες λέξεις του: "Θεέ μου, το γαλλικό έθνος, γιε μου, αρχιστράτηγος". Κηδεύτηκε στην Αγία Ελένη, ντυμένος με την αγαπημένη του στολή των Κυνηγών της Φρουράς. Μόλις το 1840, η σορός του μεταφέρθηκε στο Παρίσι κάτω από το θόλο της εκκλησίας των Αναπήρων.

Πέρα από τον εξευτελιστικό σχεδόν θάνατο του, το έργο του Ναπολαίων θα μείνει στην ιστορία ως η Ναπολαιώντια περίοδος.

Το 1803 κίόλας η Αγγλία είχε ανακτήσει δυνάμεις καταγγέλλοντας τις συνθήκες του 1801-02. Ζητούσε επίσης απ' τη Γαλλία την αυτοδιάθεση της Ολλανδίας (όπου είχε ιδρυθεί από την Επανάσταση η ελεγχόμενη Βαταβική Δημοκρατία), του Βελγίου, της Ιταλίας και άλλων κατακτημένων περιοχών. Μέχρι την υλοποίηση αυτών των απαιτήσεων από το Παρίσι, οι Βρετανοί αρνούσαν να επιστρέψουν τις κατακτηθείσες γαλλικές αποικίες σε Καραϊβική, Μαλαισία, Ινδίες, Κεϊλάνη και σε διάφορες αφρικανικές ακτές, όπως είχαν υποσχεθεί το 1802. Χωρίς ξεκάθαρο σχέδιο ο Βοναπάρτης κήρυξε τον πόλεμο στο Λονδίνο (η Ισπανία τον ακολούθησε απρόθυμα). Ναυτικές επιδρομές ξεκίνησαν σε όλες τις θάλασσες του κόσμου, όμως ο αντιπερισπασμός εις βάρος του πανίσχυρου βρετανικού στόλου φαινόταν αδύνατος. Εκείνη την χρονιά πάντως φάνηκε πάλι πως ο Ναπολέων -κρίνοντας βέβαια και τις νέες αναγκαιότητες- διαμόρφωνε την όψη του τότε κόσμου, πουλώντας την μεγάλη Γαλλική Λουιζιάνα στις νεόκοπες ΗΠΑ. Αυτό επέτρεψε την ισχυροποίηση τους καθώς το 1/3 περίπου των μελλοντικών Πολιτειών ιδρύθηκε σε εκείνη την περιοχή. Η ναυτική σύνδεση της Γαλλίας με την περιοχή και η άντληση πόρων από εκεί ήταν πια πολύ προβληματική και ουσιαστικά η διατήρηση της αποτελούσε βαρύ φορτίο. Ήδη εξάλλου με τις δικές τις δυνάμεις η επαναστατημένη γαλλοκρατούμενη Αϊτή κατάφερε να ανεξαρτητοποιηθεί. Η αποστολή ανεπαρκούς εκστρατευτικού σώματος στο νησί απέτυχε παταγωδώς και ο Ναπολέων απέφυγε σωστά να θυσιάσει άσκοπα άλλους πόρους για αυτό. Δυστυχώς για αυτόν, εκείνη η

απόφαση ήταν μια από τις τελευταίες περιπτώσεις που αναγνώρισε ορθολογικά το απραγματοποίητο ενός επικίνδυνου εγχειρήματος.

Το 1804 μετά από τρία χρόνια ως Ισόβιος Ύπατος και ενώ συνεχιζόταν ο αδιέξοδος και αναποτελεσματικός πόλεμος με την Αγγλία, ανακηρύχθηκε "Αυτοκράτορας των Γάλλων". Στέφθηκε στην Παναγία των Παρισίων στις 2 Δεκεμβρίου 1804. Εκεί έλαβε όρκο διατήρησης των αρχών της Γαλλικής Επανάστασης και έστειψε Αυτοκράτειρα την Ιωσηφίνα ντε Μπωαρναί. Μιμούμενος καρλομάγνεια πρότυπα πέτυχε η στέψη του να γίνει σεβαστή από όλον τον μη αγγλοσαξωνικό κόσμο με το να χρισθεί στο αξίωμα απ' τον ίδιο τον Πάπα Πίο Ζ'. Ταυτόχρονα υπερέβη τα πρότυπα αυτά με το να μην πάει στην Ρώμη για την τελετή αλλά "προσκαλώντας" τον Πίο στο Παρίσι. Εξωφρενικότατα επίσης τοποθέτησε ο ίδιος το στέμμα στο κεφάλι του για να συμβολίσει πώς ότι επιθυμούσε το κέρδιζε προσωπικά με το σπαθί. Για μια ακόμα φορά και αυτή η εξέλιξη επικυρώθηκε από λαϊκό δημοψήφισμα, αμφιλεγόμενης όμως διεξαγωγής, ενώ και πάλι τα νομοθετικά σώματα διατηρήθηκαν με το ρόλο τους να έχει εκπέσει πλέον σε καθαρά συμβουλευτικό.

Από την πρώτη Ιταλική Εκστρατεία ο Ναπολέων έθεσε τον εαυτό του προστάτη της Ιταλίας απαλείφοντας την Αυστριακή επιρροή. Είχε δημιουργήσει την Ιταλική Δημοκρατία το 1802 και αργότερα, το 1805, δημιούργησε το Βασίλειο της Ιταλίας, το πρώτο ναπολεόντειο κράτος εκτός των γαλλικών συνόρων. Στις 26 Μαΐου το 1805 στο Μιλάνο, την πρωτεύουσα του νέου κράτους, στέφθηκε Βασιλιάς της Ιταλίας.

Τον Αύγουστο του 1805 υπό την πίεση και την οικονομική ενίσχυση της Βρετανίας σχηματίστηκε ο Γ΄ Συνασπισμός από τους Αψβούργους, την Ρωσία του τσάρου Αλέξανδρου Α΄, την Σουηδία και το βρετανικό Αννόβερο. Με αφορμή την επέμβαση του Παρισιού στα εσωτερικά της Αυτοκρατορίας, οι Αυστριακοί εισέβαλαν στην κυρίως Γερμανία. Η Βαυαρία αναβαθμισθείσα σε βασίλειο χάρη στον Ναπολέοντα τάχθηκε με το μέρος του.

Ο Ναπολέων πορεύτηκε προς στην γερμανική πόλη του Ουλμ όπου έμελλε να συναντήσει και να καταστρέψει τον στρατό του Μακ (85.000 στρατιώτες) προτού ενωθεί με τις δυνάμεις του Κουτούζωφ. Έτσι, παραβιάζοντας την ουδετερότητα της Πρωσίας ο στρατάρχης Μπερναντότ προχώρησε προς το Ουλμ και σε σύντομο χρονικό διάστημα βρέθηκε στα νώτα των έκπληκτων Αυστριακών. Ο στρατηγός Μακ ύστερα από τρεις ημέρες απελπισμένης αντίστασης αναγκάστηκε να παραδώσει τους εναπομείναντες 27.000 στρατιώτες του στις 20 Οκτωβρίου του 1805. Το μικρό Σώμα Στρατού (22.000 στρατιώτες) του αρχιδούκα Ιωάννη που βρισκόταν λίγο πιο

μακριά από τον Μακ, όταν πληροφορήθηκε για την καταστροφή των δυνάμεων του τελευταίου, υποχώρησε και ύστερα ενώθηκε με τον Κουτούζωφ. Ο Ναπολέων όμως δεν κάμφθηκε και εκμεταλλευόμενος την επιτυχία του στο Ουλμ μπήκε στη Βιέννη στις 15 Νοεμβρίου του 1805, την οποία πρωτύτερα είχε εγκαταλείψει ο αυτοκράτορας Φραγκίσκος Β΄ που ανέλαβε την διοίκηση του Σώματος του αρχιδούκα Ιωάνη. Ο Κουτούζωφ ως αρχηγός του ρωσικού επιτελείου αποφάσισε να αποφύγει ανοικτή σύγκρουση με τον Γάλλο αυτοκράτορα, καθώς οι γραμμές επικοινωνιών και ανεφοδιασμού του είχαν επιμηκυνθεί αρκετά και χρειαζόταν ισχυρές φρουρές για να διατηρηθούν, ενώ η Πρωσία είχε ήδη κηρύξει επιστράτευση με αποτέλεσμα τα περισσότερα σώματα της Μεγάλης Στρατιάς να την επιτηρούν, κάτι που θα ανάγκαζε τον Βοναπάρτη να υποχωρήσει, έτσι ο ρωσοαυστριακός στρατός υποχώρησε στην αυστριακή πόλη Ουλμούντζ απωθώντας τη σφοδρή καταδίωξη του στρατάρχη Μυρά.

Τελικά ο Ναπολέων με μια σειρά τεχνασμάτων παρέσυρε τους εχθρούς του στο πεδίο της μάχης εκμηδενίζοντάς τους στη μάχη του Άουστερλιτς της ανατολικής Τσεχίας, στις 2 Δεκεμβρίου του 1805. Ήταν "η μάχη των τριών αυτοκρατόρων". Μια συνθήκη υπογράφηκε σε λίγες μέρες. Η Γαλλία υποχρέωνε σε εξευτελιστικούς όρους τους ηττημένους αν και η Ρωσία ουσιαστικά δεν έχανε κάτι. Ο Φραγκίσκος Β΄ παραιτήθηκε του τίτλου του αυτοκράτορα των Γερμανών και έλαβε αυτόν του αυτοκράτορα των Αυστριακών ως Φραγκίσκος Α΄. Ήταν το τυπικό τέλος της από καιρό νεκρής Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας των Γερμανών. Η Αυστρία έχανε επίσης το δικό της τμήμα του Τυρόλου υπέρ της Βαυαρίας και την περιοχή της Βενετίας υπέρ της Ιταλίας.

Νωρίτερα όμως, ίδιες μέρες με την παράδοση του Ουλμ, ο βρετανικός στόλος υπό τον Νέλσονα συνέτριψε, στην μεγαλύτερη ναυμαχία της εποχής εκείνης, τον ενωμένο γαλλο-ισπανικό στόλο, που νωρίτερα είχε προσπαθήσει να εισβάλει στην Μεσόγειο, στα ανοιχτά του Τραφάλγκαρ της Ισπανίας. Ο θριαμβευτής Νέλσον σκοτώθηκε. Οι συνέπειες αυτής της σύγκρουσης για την γαλλική αυτοκρατορία φάνηκαν πολύ αργότερα.

Όσον αφορά στις γαλλορωσικές σχέσεις, το ποτήρι ξεχείλισε όταν ο Βοναπάρτης προσάρτησε το γερμανικό δουκάτο του Ολδεμβούργου του οποίου ο ηγεμόνας ήταν συγγενής του Αλέξανδρου. Αργότερα ο τελευταίος βλέποντας το κύρος του εντός και εκτός της Ρωσίας να καταρρακώνεται κατήγγειλε την συνθήκη του Τίλσιτ και ζήτησε από τη Γαλλία την εκκένωση της Πολωνίας και της Πρωσίας. Αποφάσισε όμως να

μην κινηθεί στρατιωτικά πρώτος. Οι επαφές διακόπηκαν. Ο Ναπολέων προετοιμάστηκε όσο μπορούσε και μια κολοσσιαία στρατιά εισέβαλε στην Ρωσία τον Ιούνιο του 1812. Μόλις το 1/3 των στρατιωτών ήταν Γάλλοι καθώς υπήρχαν Πολωνοί, Γερμανοί, Ιταλοί, Ελβετοί Ολλανδοβέλγοι, Ισπανοί, Πορτογάλοι και Αυστρούγγροι. Από τις πρώτες μέρες οι Ρώσοι υποχώρησαν σε βάθος μαχόμενοι ελάχιστα, θυσιάζοντας χώρο για να κερδίσουν χρόνο. Από τις πρώτες μέρες επίσης η ευρωπαϊκή στρατιά άρχισε να αποσυντίθεται. Μόνο το 1/4 της θα έφτανε στη Μόσχα. Η επέκταση των γραμμών ανεφοδιασμού και η ανάγκη φύλαξης τους, οι απότομες αλλαγές του καιρού, η ρωσική τακτική της καμένης γης, η δράση ανταρτών και οι λιποταξίες (απρόθυμων ξένων αλλά και αρκετών Γάλλων) προκάλεσαν την τρομερή φθορά. Μετά από την πρώτη μεγάλη μάχη στο Μόσκοβα αναδείχθηκε νικητής και μπήκε στη Μόσχα τον Σεπτέμβριο. Η πόλη όμως ήταν κατεστραμμένη και άδικα ο Ναπολέων περίμενε τον ευρισκόμενο στην Αγία Πετρούπολη Τσάρο να δεχτεί υποταγή. Εκεί οι σχέσεις του με τους στρατηγούς του έφτασαν στο χειρότερο ποτέ σημείο. Οι συμβουλές τους αποδείχτηκαν πολύ σοφές και του συνέστησαν υποχώρηση στον Νότο με το χειμώνα να πλησιάζει και διασφάλιση των περασμάτων των εφοδίων τους από πυκνοκατοικημένες περιοχές. Το ίδιο διάστημα ο ρωσικός στρατός ενισχυόταν και επέδραμε στα μετόπισθεν ενώ οι Αυστριακοί και οι Πρώσοι γύρισαν στις χώρες τους. Ακόμα, ανησυχητικά νέα έφταναν από την Ισπανία, όπου ο Ζοζέφ είχε φύγει πάλι από την Μαδρίτη ενώ στο Παρίσι εκδηλώθηκε ένα ακόμα αποτυχημένο πραξικόπημα. Ο Ναπολέων, αν και αρχικά απέρριψε όλες τις υποδείξεις των διοικητών του, τελικά διέταξε την οπισθοχώρηση του στρατού, αλλά στην χειρότερη για τους Γάλλους στιγμή και τότε που οι συμβουλές δεν είχαν πια κανένα νόημα.

Ο φοβερός ρωσικός χειμώνας, τα χιόνια που σκέπασαν τις στέπες ήδη από τον Οκτώβριο και οι άγριοι Κοζάκοι, αποτελείωσαν το έργο ενός κακού σχεδιασμού. Η δυνατότητα μάλιστα διαφυγής του ίδιου μέσα από την καταστροφή εκείνη έγινε ακριβώς, επειδή κάποιοι στρατηγοί του είχαν αρνηθεί να εφαρμόσουν κάποιες διαταγές του, όπως εκείνη που όρισε την πλήρη καταστροφή των γεφυρών που τον συνέδεαν με τα μετόπισθεν. Τον Νοέμβριο οι Ρώσοι παραλίγο να τον παγιδεύσουν στον ποταμό Μπερεζίνα. Αυτή ήταν και η αρχή του τέλους για τη Μεγάλη Στρατιά (γαλ. Grande Armée), από της οποίας την αρχική δύναμη των 550.000 επέζησαν τελικά μόλις 70.000. Στην στρατιά αυτή που ακολουθούσαν πολλοί σύμμαχοι από όλη την Ευρώπη, στράφηκαν εναντίον του. Η εισβολή στην Ρωσία ήταν τεράστιο

λάθος του Ναπολέοντα τη στιγμή που η λανθασμένη γενικότερη στρατηγική στην Ισπανία, βάραινε τον ίδιο.

Ο Ναπολέων επέβαλε μια σειρά νομοθετικών, διοικητικών και θεσμικών μέτρων που διαμόρφωσαν καθοριστικά το χαρακτήρα της Γαλλίας και γενικότερα της Ευρώπης. Ίσως η πιο σημαντική είναι ο Ναπολεόντειος Κώδικας του 1807. Μέχρι τότε το νομικό πλαίσιο στη Γαλλία ήταν χαώδες. Αφενός η χώρα ήταν διαιρεμένη μεταξύ Βορρά (όπου επικρατούσε το ρωμαϊκό δίκαιο) και Νότου (όπου επικρατούσε το εθιμοτυπικό δίκαιο). Αφετέρου, η Γαλλική Επανάσταση είχε αφήσει πληθώρα νόμων πολλοί από τους οποίους δεν εφαρμόστηκαν ποτέ, συμβάλλοντας περαιτέρω στη νομική σύγχυση που επικρατούσε στη χώρα. Ο Ναπολεόντειος Κώδικας απλοποίησε σημαντικά το νομικό πλαίσιο και επιπλέον, εφόσον ήταν γραμμένος σε απλή γλώσσα και απέφευγε την ειδική νομική ορολογία, μπορούσε να γίνει εύκολα κατανοητός από το μέσο Γάλλο. Ο ίδιος ο Βοναπάρτης είπε εξόριστος πλέον για τον Κώδικα: «Η πραγματική μου δόξα δεν είναι ότι κέρδισα 40 μάχες το Βατερλώ θα σβήσει την ανάμνηση τόσων πολλών νικών Αυτό που τίποτα δεν μπορεί να καταστρέψει, αυτό που θα ζει για πάντα, είναι ο Κώδικας σου.»

Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) υπήρξε η σημαντικότερη και γνωστότερη από τις τρεις Ευρωπαϊκές Κοινότητες (οι άλλες δύο ήταν η ΕΚΑΧ και η ΕΥΡΑΤΟΜ). Ιδρύθηκε την 1η Ιανουαρίου 1958 με τη θέση σε ισχύ της ομώνυμης Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Μάαστριχτ το 1993 ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ΕΟΚ μετονομάστηκε ως Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η οποία αποτέλεσε το σπουδαιότερο τμήμα του πρώτου από τους Τρεις Πυλώνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Συνθήκη της Λισαβόνας ενοποίησε τους Τρεις Πυλώνες αλλάζοντας δραστικά της δομή και τη λειτουργία της Ένωσης, όπως τη γνωρίζουμε με τη σημερινή της μορφή.

ΙΔΡΥΣΗ

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), όπως ονομαζόταν αρχικά η ΕΚ, ιδρύθηκε στις 25 Μαρτίου 1957 με τη Συνθήκη της Ρώμης από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα, (Δυτική) Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία. Αποσκοπούσε στην εγκαθίδρυση μιας Κοινής Αγοράς με ανοιχτά μεταξύ των μελών της σύνορα και επιτρέποντας την ελεύθερη μετακίνηση εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών, και κεφαλαίων, κατά τα πρότυπα του Διαφωτισμού και της επιγραμματικής εκφράσεως *laissez faire, laissez aller, laissez passer*. Με την ίδρυσή της, τα κράτη μέλη εκχώρησαν το κυριαρχικό δικαίωμα της δασμολογικής πολιτικής, το οποίο περιήλθε στη δικαιοδοσία των οργάνων της ΕΟΚ.

ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) Γνωστή και ως Συνθήκη των Παρισίων, υπογράφηκε στις 18 Απριλίου 1951 στο Παρίσι από 6 κράτη και τέθηκε σε ισχύ στις 23 Ιουλίου 1952. Η ισχύς της συνθήκης έπαυσε στις 23 Ιουλίου 2002. Σκοπός της Συνθήκης ΕΚΑΧ ήταν η δημιουργία αλληλεξαρτήσεων στον κλάδο του άνθρακα και του χάλυβα, έτσι ώστε να μην μπορεί μία χώρα να κινητοποιεί τις ένοπλες δυνάμεις της χωρίς να το γνωρίζουν οι υπόλοιπες χώρες.

Συνθήκη της Ρώμης

Υπογράφηκε στη Ρώμη στις 25 Μαρτίου 1957 από 6 κράτη (Βέλγιο, Γαλλία, Δυτική Γερμανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία), τα οποία αποτελούν τα ιδρυτικά μέλη της ΕΟΚ, μετέπειτα Ε.Ε. Τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1958. Με τη Συνθήκη της Ρώμης ιδρύθηκε η ΕΟΚ και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας. Η κυριότερη αλλαγή σε σχέση με την προγενέστερη συνθήκη είναι η επέκταση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Συνθήκη Συγχωνεύσεως ή Συνθήκη των Βρυξελλών

Υπογράφηκε στις 8 Απριλίου 1965 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 1967. Έπαυσε να ισχύει στις 2 Οκτωβρίου 1997. Σκοπός της συνθήκης ήταν ο εξορθολογισμός της λειτουργίας των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων και προέβλεπε την δημιουργία μιας ενιαίας Επιτροπής κι ενός ενιαίου Συμβουλίου και για τις τρεις Ευρωπαϊκές Κοινότητες (ΕΟΚ, EURATOM, ΕΚΑΧ). Καταργήθηκε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ.

Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη

Υπογράφηκε στις 17 Φεβρουαρίου 1986 και 28 Φεβρουαρίου 1986. Τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 1987. Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη προέβλεπε την επέκταση της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία στο Συμβούλιο (πράγμα που σήμαινε ότι θα ήταν πιο δύσκολο για μία χώρα να θέσει βέτο σε προτεινόμενη νομοθετική πράξη), τη θέσπιση διαδικασιών συνεργασίας και σύμφωνης γνώμης, που ενίσχυαν το ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση ή Συνθήκη του Μάαστριχτ

Υπογράφηκε στις 7 Φεβρουαρίου 1992 στο Μάαστριχτ της Ολλανδίας και τέθηκε σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1993. Σκοπός της θεμελιώδους αυτής συνθήκης ήταν η προετοιμασία για την Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση και την εισαγωγή στοιχείων πολιτικής ένωσης. Οι κυριότερες αλλαγές που επέφερε στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα ήταν η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η θέσπιση της διαδικασίας συναπόφασης, που ενίσχυε τον ρόλο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στη λήψη των αποφάσεων και νέες μορφές συνεργασίας μεταξύ των κρατών - μελών της Ε.Ε. στους τομείς της άμυνας, της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων.

Συνθήκη του Άμστερνταμ

Υπογράφηκε στις 2 Οκτωβρίου 1997 στο Άμστερνταμ της Ολλανδίας και τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 1999. Σκοπός της Συνθήκης αυτής ήταν η μεταρρύθμιση των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε, εν όψει της προσχώρησης νέων κρατών - μελών στην Ένωση. Οι κυριότερες αλλαγές που προέβλεπε ήταν η τροποποίηση, η νέα

αρίθμηση και η ενοποίηση των Συνθηκών Ε.Ε. και ΕΟΚ, καθώς και η μεγαλύτερη διαφάνεια στη λήψη αποφάσεων.

Συνθήκη της Νίκαιας

Υπογράφηκε στις 26 Φεβρουαρίου 2001 στη Νίκαια της Γαλλίας και τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2003. Σκοπός της ήταν η μεταρρύθμιση των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε, ώστε να μπορεί να λειτουργεί αποτελεσματικά μετά την αύξηση των κρατών - μελών της σε 25. Προέβλεπε μεθόδους τροποποίησης της σύνθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και επανακαθορισμό του συστήματος ψηφοφορίας στο Συμβούλιο.

Συνθήκη της Λισαβόνας

Γνωστή και ως «Μεταρρυθμιστική Συνθήκη», τροποποίησε τις υπάρχουσες συνθήκες και υποκατέστησε το εγκαταλειφθέν «Ευρωπαϊκό Σύνταγμα». Υπογράφηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2007 στη Λισαβόνα και τέθηκε σε ισχύ την 1η Δεκεμβρίου 2009. Σκοπός της Συνθήκης ήταν να γίνει η Ε.Ε. πιο δημοκρατική, πιο αποτελεσματική και πιο ικανή για να αντιμετωπίζει «με μια φωνή» τα παγκόσμια προβλήματα. Η συνθήκη προέβλεπε, μεταξύ άλλων, την ενδυνάμωση του Ευρωκοινοβουλίου, την αλλαγή των διαδικασιών ψηφοφορίας στο Συμβούλιο, την πρωτοβουλία των πολιτών, τον μόνιμο Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, τον νέο Ύπατο Εκπρόσωπο για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και το νέο διπλωματικό σώμα της Ε.Ε. Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας αποσαφηνίζεται η κατανομή των εξουσιών μεταξύ Ε.Ε. και κρατών-μελών.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η χρηματοοικονομική κρίση του 2007, αλλά και η κρίση του δημοσίου χρέους του 2009 συνέβησαν σε μια εποχή κατά την οποία στην Ε.Ε. κυριαρχούσε η συντηρητική αντίληψη της αποφυγής νέων πρωτοβουλιών. Κατά την τότε επικρατούσα γνώμη, η Συνθήκη της Λισαβόνας του 2007 είχε συμπεριλάβει όλες τις αναγκαίες μεταβολές των θεσμικών ρυθμίσεων και άλλες αλλαγές δεν θα έπρεπε να επιδιωχθούν

Από το 2001 και μετά άρχισε να αλλάζει η σύνθεση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Η σοσιαλδημοκρατική πλειοψηφία αντικαταστάθηκε βαθμιαία. Επικράτησαν κυβερνήσεις στη Γερμανία, στη Γαλλία και στην Ιταλία που δεν είχαν πια το ίδιο ενδιαφέρον για τα ευρωπαϊκά πράγματα. Η προσοχή τους ήταν στραμμένη στα

εσωτερικά τους προβλήματα. Αλλά και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την πλειοψηφία αποτελούσαν επίτροποι που ανήκαν σε συντηρητικά κόμματα. Η γραμμή «όχι άλλες αλλαγές, αρκετά έγιναν» εξέφραζε τόσο τις κυβερνήσεις όσο και τα κοινοτικά όργανα. Ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είχε επανειλημμένα τονίσει ότι επιδίωξή του είναι η σταθεροποίηση και όχι οι μεταρρυθμίσεις. Η σκέψη, μιας συνεχούς μελέτης της λειτουργίας της ΟΝΕ και η συμπλήρωση των Συνθηκών με ρυθμίσεις που θα αφορούσαν τα νέα προβλήματα εγκαταλείφθηκε.

Οι πολιτικές και οικονομικές συνθήκες που επικράτησαν μετά το 2004 επέτειναν αυτή την τάση. Έστρεψαν την προσοχή αποκλειστικά στα προβλήματα της ενιαίας αγοράς και του ενιαίου νομίσματος. Οι πολιτικές για την ανάπτυξη των κρατών μελών κρίθηκαν ασυμβίβαστες με την επιδιωκτέα πολιτική. Η αύξηση της χρηματοδότησης της Ένωσης ώστε να πραγματοποιήσει έργα ματαιώθηκε. Επικράτησε η άποψη ότι η σύγκλιση θα πρέπει να επιδιωχθεί από το κάθε κράτος μέλος με τα δικά του μέσα και όχι με πολύπλοκες παρεμβάσεις της Ένωσης. Η δημοσιονομική κρίση που άρχισε το 2007 ενίσχυσε αυτή την άποψη.

ΙΣΤΟΡΙΑ - ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Γενικά

Από τα πολύ παλιά χρόνια η Ευρώπη αποτέλεσε το κέντρο, γύρω από το οποίο αναπτύχθηκαν διάφοροι πολιτισμοί. Πρώτος ευρωπαϊκός πολιτισμός θεωρείται ο ελληνικός. Στη συνέχεια αναπτύχθηκε ο ρωμαϊκός, για να δώσει τη θέση του στο χριστιανικό, που άνθισε στην εποχή της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Ακολουθούν οι διάφορες επιδρομές των βαρβαρικών φυλών και η κατάληψη όλης της Δ. Ευρώπης. Οι φυλές αυτές αρχίζουν να δημιουργούν τα πρώτα οργανωμένα κράτη και να δέχονται την επίδραση του παλιού ρωμαϊκού πολιτισμού. Στη συνέχεια (1241) εισβάλλουν οι Μογγόλοι, που περιορίζονται στο ανατολικό τμήμα και σώζεται, έτσι, η υπόλοιπη Ευρώπη από την καταστροφή. Με την ανακάλυψη της Αμερικής και των άλλων ηπείρων αρχίζει για την Ευρώπη μια νέα περίοδος, των ανακαλύψεων και της αποικιοκρατίας. Παράλληλα υπάρχει μια διόγκωση του ρόλου της Εκκλησίας στη ζωή και την οργάνωση των κρατών. Το αποτέλεσμα ήταν οι διάφοροι πόλεμοι και η Ιερά Εξέταση.

16ος - 18ος αιώνας

Βιομηχανική Επανάσταση

Η Βιομηχανική Επανάσταση ήταν μια ιστορική περίοδος και ένα ιδιαίτερα σύνθετο σύστημα ραγδαίων μεταβολών και ανακατατάξεων - τεχνικών, οικονομικών, κοινωνικών και πνευματικών - οι οποίες οδήγησαν για πρώτη φορά στην εμφάνιση της "εκβιομηχανισμένης" κοινωνίας στη Μεγάλη Βρετανία μεταξύ των ετών 1760 - 1860. Την αλλαγή αυτή ακολούθησαν ανάλογες, αλλά όχι και ταυτόσημες βιομηχανικές επαναστάσεις και στις άλλες ευρωπαϊκές κοινωνίες που από την αγροτική κυρίως μορφή τους επέφεραν την εκβιομηχάνισή τους. Ιδιαίτερα επηρεάστηκε η Γαλλία και αργότερα οι ΗΠΑ σε σχέση με το τρόπο λειτουργίας και ανάπτυξης της οικονομίας και της δομής της κοινωνίας. Οι ιδέες του Διαφωτισμού που κυριαρχούσαν την εποχή αυτή, ήρθαν να ντύσουν με το πνευματικό μανδύα το σύνολο των μεταρρυθμίσεων και στον ιδεολογικό μεταρρυθμιστικό χάρτη.

Το 18ο αιώνα, η Αγγλία διαθέτει όλο της το δυναμικό στην ανάπτυξη του στόλου, που της επέτρεψε να γίνει θαλασσοκράτειρα και να εξασφαλίσει μεγάλα πολιτικά και στρατιωτικά πλεονεκτήματα, που τα διατήρησε σχεδόν 200 χρόνια. Παράλληλα είναι η πρώτη χώρα που δημιουργεί συστηματική βιομηχανία, που χαρακτηρίζεται από τη μεγάλη συγκέντρωση εργατών, τη μηχανοποίηση και τη χρησιμοποίηση της ατμομηχανής. Εκτός από πολιτική και οικονομική, γίνεται και μεγάλη πνευματική και πολιτιστική δύναμη που για πολλά χρόνια και σε πολλά σημεία, ακόμη και μέχρι σήμερα, εξακολουθεί να επιβάλλει το δικό της πολιτισμό και στους άλλους λαούς. Πέρα όμως από όλα αυτά αποτέλεσε και το θέατρο πάρα πολλών πολέμων. Από τους πολέμους αξίζει να αναφερθούν οι δυο παγκόσμιοι.

A' Παγκόσμιος Πόλεμος

Ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος, επίσης γνωστός ως ο Μεγάλος Πόλεμος, ήταν μια γενικευμένη σύγκρουση των Ευρωπαϊκών Δυνάμεων που διήρκεσε από τον Αύγουστο του 1914 ως τις 11 Νοεμβρίου 1918. Στην ουσία αν και ήταν μία μεγάλη ενδοευρωπαϊκή διένεξη με τα κύρια μέτωπα στη Ευρώπη, και η επέκτασή της με την ενεργό συμμετοχή των αποικιακών στρατευμάτων και των αμερικανικών, προσέδωσαν τελικά την έννοια του παγκόσμιου.

Οι Δυνάμεις της Αντάντ (η Μεγάλη Βρετανία, Γαλλία, η Ιταλία, η Ρωσία και οι ΗΠΑ) νίκησαν τις Κεντρικές Δυνάμεις (Γερμανία, Αυστροουγγαρία, Οθωμανική Αυτοκρατορία και Βουλγαρία) και οδήγησαν αφενός στην κατάρρευση τεσσάρων αυτοκρατοριών και σε ριζικές αλλαγές στον χάρτη της Ευρώπης, εκ του κατακερματισμού αυτών, αφετέρου στη μεγάλη Ρωσική Επανάσταση και σε τελική φάση την δημιουργία της Κοινωνίας των Εθνών. Τα θύματα του Α' Παγκοσμίου Πολέμου ανήλθαν σε 9 εκατομμύρια στρατευμένους και σε άλλους τόσους αμάχους ξεπερνώντας συνολικά τα 18,5 εκατομμύρια ψυχών.

B ' Παγκόσμιος Πόλεμος

Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος ήταν παγκόσμιος πόλεμος που διήρκεσε από το 1939 έως το 1945. Το 1934 η χιτλερική Γερμανία εγκατέλειψε την Κοινωνία των Εθνών. Στον πόλεμο αυτόν ενεπλάκη η πλειονότητα των κρατών του τότε κόσμου - συμπεριλαμβανομένων και των μεγάλων δυνάμεων (Η.Π.Α, ΕΣΣΔ, Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία)- δημιουργώντας τελικά δύο αντίπαλες στρατιωτικές συμμαχίες: τους

Συμμάχους και τις δυνάμεις του Άξονα. Σημαδεύτηκε από μαζικές εκτελέσεις και θανάτους πολιτών. Σε αυτά συμπεριλαμβάνεται το Ολοκαύτωμα (στο οποίο σκοτώθηκαν περισσότεροι από 11 εκατομμύρια άνθρωποι) και η στρατηγική βομβαρδισμού βιομηχανικών κέντρων και κατοικημένων περιοχών (κατά τη διάρκεια της οποίας περισσότεροι από 1 εκατομμύριο άνθρωποι σκοτώθηκαν και η οποία συμπεριέλαβε την ρίψη των ατομικών βομβών στη Χιροσίμα και στο Ναγκασάκι από τις Η.Π.Α). Ο συνολικός αριθμός των ανθρώπων που έχασαν τη ζωή τους κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου είναι συγκλονιστικός για τα ανθρώπινα δεδομένα και υπολογίζεται σε 50 έως 85 εκατομμύρια απώλειες.

ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος άρχισε την 1η Σεπτεμβρίου 1939 με την εισβολή των γερμανικών δυνάμεων στην Πολωνία και την άμεση κήρυξη πολέμου στη Γερμανία από την Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Από τα τέλη του 1939 μέχρι τις αρχές του 1941, με μια σειρά από εκστρατείες και συνθήκες, η Γερμανία κατάφερε να κατακτήσει ή να θέσει υπό τον έλεγχο της μεγάλο μέρος της ηπειρωτικής Ευρώπης σχηματίζοντας παράλληλα τη συμμαχία του Άξονα με την Ιταλία και την Ιαπωνία. Με την υπογραφή του Γερμανοσοβιετικού συμφώνου, οι Γερμανοί μπορούσαν να ασχοληθούν με την Πολωνία δίχως τον κίνδυνο να τους εμποδίσει η Σοβιετική Ένωση. Τον Ιούνιο του 1941 οι Δυνάμεις του Άξονα άρχισαν να πραγματοποιούν εισβολή στην Σοβιετική Ένωση η οποία είχε ως αποτέλεσμα την παγίδευση του μεγαλύτερου μέρους των στρατιωτικών δυνάμεων του Άξονα και οδήγησε σε έναν πόλεμο φθοράς.

«Καινοτομία» αυτού του πολέμου: η ατομική βόμβα. Με το τέλος του πολέμου άρχισε ο Ψυχρός Πόλεμος, εξαιτίας του ανταγωνισμού ΗΠΑ-Σοβιετικής Ένωσης για την παγκόσμια κυριαρχία, ενώ η Μεγάλη Βρετανία αν και βρισκόταν στο στρατόπεδο των νικητών, έχασε το μεγαλύτερο μέρος των αποικιών της.

Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) αποτελεί μια οικονομική και πολιτική ένωση είκοσι οκτώ ευρωπαϊκών κρατών.

Ιδρύθηκε την 1η Νοεμβρίου 1993 με τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, γνωστότερης ως Συνθήκη του Μάαστριχτ, βασιζόμενη στις τότε Ευρωπαϊκές τις οποίες και αντικατέστησε. Το 1993, η Ένωση αριθμούσε 12 μέλη. Θεωρείται ως η ισχυρότερη ένωση κρατών μέχρι σήμερα στην παγκόσμια ιστορία, με επιδιώξεις οικονομικού, πολιτικού, κοινωνικού και πολιτιστικού περιεχομένου. Η

ΕΕ αποτελεί το τρέχον στάδιο μιας ανοιχτής διαδικασίας ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ περιλαμβάνουν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο.

Η συνθήκη της Λωζάνης

Η Συνθήκη της Λωζάνης ήταν συνθήκη ειρήνης που έθεσε τα όρια της σύγχρονης Τουρκίας. Υπογράφηκε στη Λωζάνη της στις 24 Ιουλίου 1923 από την Ελλάδα, την και τις άλλες χώρες που πολέμησαν στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο και την Μικρασιατική εκστρατεία και συμμετείχαν στην Συνθήκη των Σεβρών. Η Τουρκία ανέκτησε την Ανατολική Θράκη, κάποια νησιά του Αιγαίου, συγκεκριμένα την Ίμβρο και την Τένεδο, μια λωρίδα γης κατά μήκος των συνόρων με την Συρία, την περιοχή της Σμύρνης και της Διεθνοποιημένης Ζώνης των Στενών η οποία όμως θα έμενε αποστρατικοποιημένη και αντικείμενο νέας διεθνούς διάσκεψης. Παραχώρησε τα Δωδεκάνησα στην Ιταλία, όπως προέβλεπε και η συνθήκη των Σεβρών, αλλά χωρίς πρόβλεψη για δυνατότητα αυτοδιάθεσης. Ανέκτησε πλήρη κυριαρχικά δικαιώματα σε όλη της την επικράτεια και απέκτησε δικαιώματα στρατιωτικών εγκαταστάσεων σε όλη την επικράτειά της εκτός της ζώνης των στενών.

Η Ελλάδα υποχρεώθηκε να πληρώσει σε είδος τις πολεμικές επανορθώσεις. Η αποπληρωμή έγινε με επέκταση των τουρκικών εδαφών της Ανατολικής Θράκης πέρα από τα όρια της συμφωνίας. Τα νησιά Ίμβρος και Τένεδος παραχωρήθηκαν στην Τουρκία με τον όρο ότι θα διοικούσαν με ευνοϊκούς όρους για τους Έλληνες. Ο Οικουμενικός Πατριάρχης έχασε την ιδιότητα του Εθνάρχη και το Πατριαρχείο τέθηκε υπό ειδικό διεθνές νομικό καθεστώς.

Σε αντάλλαγμα, η Τουρκία παραιτήθηκε από όλες τις διεκδικήσεις για τις παλιές περιοχές της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας εκτός των συνόρων της και εγγυήθηκε τα δικαιώματα των μειονοτήτων στην Τουρκία. Με ξεχωριστή συμφωνία μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας αποφασίστηκε η υποχρεωτικανταλλαγή πληθυσμών ή από τις δύο χώρες και η αποστρατικοποίηση κάποιων νησιών του Αιγαίου.

Διάσκεψη της Γιάλτας

Κατά το χρονικό διάστημα από 4 έως 11 Φεβρουαρίου του 1945 ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Φραγκλίνος Ρούζβελτ, ο ηγέτης της ΕΣΣΔ Ιωσήφ Στάλιν και ο Βρετανός Πρωθυπουργός Σερ Ουίνστον Τσώρτσιλ, οι τρεις νικητές του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, συναντήθηκαν στην Γιάλτα της Ρωσίας για την πραγματοποίηση της δεύτερης συνόδου κορυφής. Η διάσκεψη αυτή έμεινε στην ιστορία ως «Η Διάσκεψη της Γιάλτας» καθώς πραγματοποιήθηκε στο μέγαρο της Λιβάντια, που βρίσκεται κοντά στην πόλη της Γιάλτας. Η σύνοδος αυτή θεωρείται μεγάλης σπουδαιότητας, κυρίως λόγω των θεμάτων που διαπραγματεύτηκαν οι "Τρεις Μεγάλοι" και είχε να κάνει με την μεταπολεμική πολιτική που θα ακολουθούσαν σχετικά με τις χώρες που είχε καταλάβει η Ναζιστική Γερμανία αλλά και με την τύχη των χωρών που είχαν συμμαχήσει με αυτήν. Ο Ρούσβελτ επιθυμούσε η σύνοδος να πραγματοποιηθεί σε κάποιο σημείο της Μεσογείου, αλλά ο Στάλιν επέμενε ότι οι γιατροί του δεν του επέτρεπαν μεγάλα ταξίδια και ο Ρούζβελτ υποχώρησε, αν και η υγεία του ήταν πολύ περισσότερο κλονισμένη. Έτσι, επί επτά ημέρες οι αρχηγοί των κρατών - νικητών καθόριζαν την μορφή που θα είχε ο μεταπολεμικός κόσμος. Για καθένα από τους ηγέτες η διάσκεψη είχε εξαιρετική σημασία, ο πόλεμος όδευε προς το τέλος του καθώς ο Κόκκινος Στρατός απείχε μόλις 100 χλμ. από το Βερολίνο και η κατάρρευση της Γερμανικής κυριαρχίας ήταν ζήτημα χρόνου. Οι Βρετανοί ήθελαν να περισώσουν ό,τι ήταν δυνατόν από την προπολεμική "υγειονομική ζώνη" γύρω από την ΕΣΣΔ, τις ΗΠΑ απασχολούσε κυρίως ο παράγοντας Ιαπωνία και ο Ειρηνικός Ωκεανός και η είσοδος της ΕΣΣΔ στον πόλεμο κατά της Ιαπωνίας κάτι που επιθυμούσαν διακαώς.

Η Γαλλική επανάσταση

Η Γαλλική Επανάσταση του 1789 ήταν η κοινωνική επανάσταση που κατήργησε την απόλυτη μοναρχία στην Γαλλία γκρεμίζοντας το φεουδαρχικό σύστημα και αντικαθιστώντας το με το καπιταλιστικό, και ώθησε σε αναδιοργάνωση την Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία. Η Γαλλική Επανάσταση ενέπνευσε τους λαούς όλης της Ευρώπης να παλέψουν ενάντια στην εκμετάλλευση και την απολυταρχική μοναρχία, αποτελώντας το έναυσμα για τον ξεσηκωμό στην Ισπανία, την Ιταλία και την Ελλάδα. Κατά την ορθόδοξη άποψη που ήταν η κυρίαρχη μέχρι τα μέσα του 20ου αιώνα, η επανάσταση οργανώθηκε από την ανερχόμενη αστική τάξη, η οποία

εμπνευσμένη από τα κηρύγματα των Διαφωτιστών και με κεντρικό σύνθημα το τρίπτυχο «Ελευθερία, Ισότητα, Αδελφосύνη», θέλησε να βελτιώσει την υπάρχουσα μοναρχία μετατρέποντάς την σε συνταγματική και όχι να την καταργήσει. Στην πορεία όμως, η μοναρχία καταργήθηκε και μετά από περιόδους τρομοκρατίας αλλά και οργάνωσης δίκαιου κράτους, η νεοσύστατη Δημοκρατία καταλύθηκε από τον Ναπολέοντα Βοναπάρτη.

Η ΕΥΡΩΠΗ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

1. ΤΩΡΙΝΑ ΣΥΝΟΡΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΥΝΟΡΩΝ

Η Ευρώπη, αποκαλούμενη συνήθως Γηραιά ήπειρος, θεωρείται ότι είναι μία από τις επτά ηπείρους του κόσμου. Αποτελούμενη από τη δυτικότερη χερσόνησο της Ευρασίας, η Ευρώπη χωρίζεται γενικά από την Ασία στην ανατολή του από το χάρισμα που αποτελείται από τα Ουράλια, τον ποταμό Ουράλη, την Κασπία Θάλασσα, την περιοχή του Καυκάσου (προσδιορισμός των συνόρων) και τον Εύξεινο Πόντο προς τα νοτιοανατολικά. Επίσης, η Ευρώπη συνορεύει με τον Αρκτικό ωκεανό και άλλα υδατικά συστήματα στα βόρεια, τον Ατλαντικό ωκεανό στα δυτικά, τη Μεσόγειο Θάλασσα προς νότο, και τον Εύξεινο Πόντο και συνδέεται με υδατικές οδούς προς τα νοτιοανατολικά. Ωστόσο, τα σύνορα της Ευρώπης -μια έννοια που χρονολογείται από την κλασική αρχαιότητα- είναι κάπως αυθαίρετη.

EUROPE

2.ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Η οικονομική πολιτική είναι προσανατολισμένη στη δημιουργία σταθερής ανάπτυξης και περισσότερων θέσεων εργασίας στην ΕΕ. Στοχεύει στην αντιμετώπιση των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων προκλήσεων σε τομείς όπως τα δημόσια οικονομικά, οι μακροοικονομικές ανισορροπίες και η ανταγωνιστικότητα, καθώς και του αντικτύπου μακροπρόθεσμων τάσεων, όπως η γήρανση του πληθυσμού και η παγκοσμιοποίηση.

Στόχος για το 2016 είναι η επικαιροποίηση αυτών των προτεραιοτήτων με βάση τη σημειωθείσα πρόοδο και τις νέες προκλήσεις: τόνωση των επενδύσεων, υλοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και εφαρμογή υπεύθυνων δημοσιονομικών πολιτικών.

Σήμερα η οικονομία της Ευρώπης βασίζεται τόσο πάνω στη γεωργία, όσο και στη βιομηχανία. Στη γεωργική παραγωγή σημαντική θέση κατέχει το σιτάρι, η σίκαλη, το κριθάρι, η βρώμη, ενώ η ποσότητα του καλαμποκιού και του ρυζιού είναι κάπως περιορισμένη. Σημαντική είναι και η καλλιέργεια της πατάτας, των ζαχαρότευτλων, του καπνού, του ηλιόσπορου, του βαμβακιού, του λαδιού και των εσπεριδοειδών. Τα δάση δίνουν μεγάλες ποσότητες ξυλείας, κυτταρίνης και χαρτοπολτού. Σημαντική είναι ακόμη και η κτηνοτροφική παραγωγή που βασίζεται κυρίως στην εκτροφή των βοοειδών και των χοιρινών, ενώ στις βαλκανικές χώρες βασίζεται κυρίως στην εκτροφή των αιγοπροβάτων. Χαρακτηριστικό της γεωργικής παραγωγής για μερικές από τις ευρωπαϊκές περιοχές είναι η μεγάλη απόδοση που έρχεται ως αποτέλεσμα της εφαρμογής των ορθολογιστικών συστημάτων, της χρησιμοποίησης μηχανικών μέσων και χημικών λιπασμάτων. Γενικά η ευρωπαϊκή γεωργία μπορεί να χαρακτηριστεί ως η πιο προοδευμένη στον κόσμο.

3.ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η εκπαίδευση και η κατάρτιση καθώς και η πολιτική όσον αφορά τη νεολαία και τον αθλητισμό διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο σε μια οικονομία βασισμένη στη γνώση. Παράγοντες που στηρίζουν την ανάπτυξη και την απασχόληση ευνοώντας την υψηλή εξειδίκευση και την προσαρμοστικότητα του πληθυσμού ενισχύουν επίσης την κοινωνική συνοχή και την ενεργό ιδιότητα του πολίτη στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Μέσω των προγραμμάτων για την εκπαίδευση, την

κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό, η ΕΕ αναπτύσσει και ενισχύει την ευρωπαϊκή διάσταση, ευνοεί την κινητικότητα και ενθαρρύνει τη διεθνή συνεργασία. Η ΕΕ στηρίζει και συμπληρώνει τις ενέργειες των κρατών μελών σύμφωνα με τα άρθρα 165 και 166 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η ΕΕ λειτουργεί στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που της ανατίθενται από τις υφιστάμενες Συνθήκες και σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας (η οποία υπαγορεύει ότι «η ΕΕ στο σύνολό της μπορεί να προβεί σε ενέργειες, μόνο όταν ένας συγκεκριμένος στόχος δεν μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη»). Οι ευρωπαϊκοί νόμοι θεσπίζονται ποικιλοτρόπως. Μιλώντας γενικά, μπορούν να χωρισθούν σε δυο μεγάλες κατηγορίες:

1. Νόμοι οι οποίοι θεσπίζονται χωρίς την ανάγκη λήψης επιμέρους εθνικών μέτρων, για την εφαρμογή τους
2. Νόμοι οι οποίοι θεσπίζονται αφού ληφθούν μέτρα για την εφαρμογή σε κάθε επιμέρους κράτος-μέλος.

Νομοθετικές πράξεις

Οι νομοθετικές πράξεις στις οποίες μπορεί να προβεί η ΕΕ είναι τριών ειδών.

- Κανονισμοί: Με την έναρξη της ισχύος τους εφαρμόζονται ως νόμοι σε όλα τα κράτη-μέλη ταυτόχρονα, χωρίς την ανάγκη επιπρόσθετων μέτρων από αυτά. Επίσης, υπερισχύουν αυτομάτως όλων των αντικρουόμενων διατάξεων του εσωτερικού δικαίου των κρατών-μελών.
- Οδηγίες: Απαιτούν την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων από τα κράτη-μέλη, μέσα σε ένα ορισμένο χρονοδιάγραμμα, αφήνοντας στη διακριτική τους ευχέρεια τα μέσα με τα οποία θα τους πετύχουν. Αν εκπνεύσουν τα χρονικά περιθώρια για την εφαρμογή τους, τότε τα κράτη-μέλη ενδέχεται, υπό ορισμένες συνθήκες, να υποστούν άμεσες κυρώσεις.
- Αποφάσεις: Αποτελούν ένα εναλλακτικό είδος νομοθετικής ενέργειας, καθώς εκδίδονται και εφαρμόζονται μόνο σε συγκεκριμένα άτομα, εταιρείες ή σε ένα συγκεκριμένο κράτος-μέλος. Η πιο συνηθισμένη χρήση τους είναι στο δίκαιο του ανταγωνισμού ή για τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων. Επίσης συχνά,

χρησιμοποιούνται και για ποικίλα διαδικαστικά και διοικητικά θέματα των θεσμικών οργάνων.

5.ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα

Υπεγράφη στις 18 Απριλίου 1951.

Τέθηκε σε ισχύ στις 23 Ιουλίου 1952.

Έπαυσε να ισχύει στις 23 Ιουλίου 2002.

Σκοπός : η δημιουργία αλληλεξαρτήσεων στον κλάδο του άνθρακα και του χάλυβα, έτσι ώστε να μην μπορεί μία χώρα να κινητοποιεί τις ένοπλες δυνάμεις της χωρίς να το γνωρίζουν οι υπόλοιπες χώρες. Με αυτόν τον τρόπο καλλιεργήθηκε κλίμα εμπιστοσύνης και εκτονώθηκαν οι εντάσεις μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Η Συνθήκη ΕΚΑΧ έπαυσε να ισχύει το 2002.

Συνθήκες της Ρώμης - Συνθήκες ΕΟΚ και EURATOM

Υπεγράφη σαν στις 25 Μαρτίου 1957.

Τέθηκαν σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1958.

Σκοπός : ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (Euratom).

Κυριότερες αλλαγές : επέκταση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, ώστε να συμπεριλαμβάνει και γενική οικονομική συνεργασία.

Συνθήκη Συγχωνεύσεως - Συνθήκη των Βρυξελλών

Υπεγράφη στις 8 Απριλίου 1965.

Τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 1967.

Σκοπός : να εξορθολογιστεί η λειτουργία των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων.

Κυριότερες αλλαγές : δημιουργία μιας ενιαίας Επιτροπής και ενός ενιαίου Συμβουλίου και για τις τρεις -την εποχή εκείνη- Ευρωπαϊκές Κοινότητες (ΕΟΚ, Ευρατόμ, ΕΚΑΧ). Καταργήθηκε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ.

Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη

Υπεγράφη στις 17 Φεβρουαρίου 1986 (Λουξεμβούργο) / 28 Φεβρουαρίου 1986 (Χάγη). Τέθηκε σε ισχύ την 1 Ιουλίου 1987.

Σκοπός : μεταρρύθμιση των θεσμικών οργάνων εν όψει της προσχώρησης της Πορτογαλίας και της Ισπανίας και επίσπευση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων εν όψει της ενιαίας αγοράς.

Κυριότερες αλλαγές : επέκταση της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία στο Συμβούλιο (πράγμα που σημαίνει ότι είναι πιο δύσκολο για μία χώρα να θέσει βέτο σε προτεινόμενη νομοθετική πράξη), θέσπιση διαδικασιών συνεργασίας και σύμφωνης γνώμης που ενισχύουν τον ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση - Συνθήκη του Μάαστριχτ

Υπεγράφη στις 7 Φεβρουαρίου 1992.

Τέθηκε σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1993.

Σκοπός : προετοιμασία της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Ένωσης και εισαγωγή ορισμένων στοιχείων μιας πολιτικής ένωσης (ιθαγένεια, κοινή πολιτική εξωτερικών και εσωτερικών υποθέσεων).

Κυριότερες αλλαγές : ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και θέσπιση της διαδικασίας συναπόφασης που ενισχύει τον ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στη λήψη των αποφάσεων. Νέες μορφές συνεργασίας μεταξύ των κυβερνήσεων της ΕΕ, π.χ. στους τομείς της άμυνας, της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων.

Συνθήκη του Άμστερνταμ

Υπεγράφη στις 2 Οκτωβρίου 1997.

Τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 1999.

Σκοπός : μεταρρύθμιση των θεσμικών οργάνων της ΕΕ εν όψει της προσχώρησης νέων κρατών μελών στην Ένωση.

Κυριότερες αλλαγές : τροποποίηση, νέα αρίθμηση και ενοποίηση των Συνθηκών ΕΕ και ΕΟΚ. Μεγαλύτερη διαφάνεια στη λήψη αποφάσεων (εκτενέστερη χρήση της διαδικασίας συναπόφασης).

Συνθήκη της Νίκαιας

Υπεγράφη στις 26 Φεβρουαρίου 2001.

Τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2003.

Σκοπός : μεταρρύθμιση των θεσμικών οργάνων, ώστε να μπορέσει η ΕΕ να λειτουργεί αποτελεσματικά μετά την αύξηση των κρατών μελών της σε 25.

Κυριότερες αλλαγές : μέθοδοι τροποποίησης της σύνθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και επανακαθορισμός του συστήματος ψηφοφορίας στο Συμβούλιο.